

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

БЕРЕЗЕНЬ 2016

У К Р А Ї Н И

Військо

№3 (185)

фото Євгена Силкіна

ПРИКЛАД ПОДАЮТЬ ДОБРОВОЛЬЦІ

З початку 2016 року понад 13 500 осіб підписали контракт на проходження військової служби у ЗС України. Поміж них і старший солдат Юрій КИРГАЧ (на фото). Він – отаман Краснокутського козацтва, що на Харківщині. До війська потрапив добровольцем за мобілізацією. В зоні АТО цей поважний воїн служить в одній із бригад.

Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України ПЕТРО ПОРОШЕНКО:

«Ми проаналізуємо і суттєво скоротимо плани по мобілізації. Ще раз наголошую – моє завдання, аби лєвова частина комплектації відбувалася через контрактну складову, тому темп укладання контрактів наказую не збавляти, а лише нарощувати. Всі етапи процесу комплектування армії – від військкомату до конкретного підрозділу – мають бути під особистим контролем командирів, щоб у гонитві за кількісними показниками не повторювали минулих помилок. Якісний підхід до комплектації українського війська сприятиме підвищенню його професійного рівня...»

(під час зустрічі з командирами Збройних Сил України середньої військової ланки управління)

ЗМІСТ

- 2 | УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО**
Допомога наших друзів
- 4 | АДРЕСИ МУЖНОСТІ**
Конвой під вогнем
- 10 | ГЕРОЇ АТО**
Пекло луганського аеропорту
- 14 | СПОГАДИ З ПЕРЕДОВОЇ**
Артем Коваль: «Ми вчилися у бою...»
- 18 | СИЛА НЕСКОРЕНИХ**
Війна десантника Крюкова
- 24 | СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ**
Заступник директора юридичного департаменту Міністерства оборони України Віктор Левчук: «Обов'язок держави дбати про тих, хто її захищає»
- 29 | ЗАКОННІСТЬ**
Головний військовий прокурор України Анатолій Матіос: «Абсолютна більшість солдатів та офіцерів з честю захищають свою Батьківщину»
- 32 | ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ**
Територія добра
- 36 | СПРАВЖНЯ ЖІНКА**
Світлана з «Широкого Лану»
- 40 | ОБЛИЧЧЯ АГРЕСОРА**
Діди – визволителі.
Онуки і правнуки – окупанти...
- 42 | 26 КВІТНЯ – РОКОВИНИ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ**
«На Чорнобильській станції будь-коли може статися аварія...»
- 46 | НАША ІСТОРІЯ**
Портрет солдата
- 49 | ПОКЛИКАНІ ДОПОМАГАТИ**
«Амазонки» з чуйними серцями
- 54 | РЕВОЛЮЦІЙНЕ МИСТЕЦТВО**
Історія в касках
- 58 | ТЕПЛА ТОЧКА**
«Солдатський привал»
- 62 | ГЕРОЇ АРМІЙСЬКОГО СПОРТУ**
Олександр Абраменко: «Я гордий, що українець!»
- 64 | ГРИМАСИ ІСТОРІЇ**
Любо, братці, любо?

10 | ПЕКЛО ЛУГАНСЬКОГО АЕРОПОРТУ

40 | ОБЛИЧЧЯ АГРЕСОРА

46 | ПОРТРЕТ СОЛДАТА

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:
Міністерство оборони
України

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;
Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014

Підписано до друку:
25.03.2016 р.
Наклад: 2615
Віддруковано:
ТОВ «Інтер Прінт 1»
Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити
в усіх поштових відділеннях
зв'язку
**Свідоцтво про державну
реєстрацію:**
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО

**Заступник головного
редактора:**
Андрій МИРОНЧУК

Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

Начальники відділів:
Олександр БІРЧЕНКО,
Володимир КОСЕНКО,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ,
Юрій КУЗНЕЦОВ,
Олег СУШИНСЬКИЙ,
Галина ЖОЛТІКОВА

Кореспонденти:
Валерія СОКОЛІК,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ

Літературний редактор:
Олена ПОЛЯНСЬКА

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформантів і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відповідальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використання можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилання на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

Днями на базі Міжнародного центру миротворчості та безпеки зустрілися Міністр оборони України генерал армії Степан Полторак та Міністр оборони Канади Харджит Сінгх Сейджжан. Керівники оборонних відомств обох держав обговорили хід реалізації чинних програм військового співробітництва України та Канади, а також визначили перспективні напрямки партнерства у військовій сфері

ДОПОМОГА НАШИХ ДРУЗІВ

Не є таємницею, що Канада, і не в останню чергу за сприяння української діаспори, стала чи не найактивнішою країною щодо надання Україні допомоги під час російської агресії.

Канадські інструктори були серед перших іноземних військових, які розпочали готувати штатні підрозділи Збройних Сил України. Ця ініціатива виникла ще на початку минулого року. Загалом проведено 9 курсів на різних полігонах та в навчальних центрах, підготовлено близько 600 наших військових.

– Канада надала багато допомоги в навчанні українських військовослужбовців, у зміцненні матеріально-технічної бази українських військових підроз-

ділів. Впевнений у нашому подальшому успішному військово-промислового співробітництві, – наголосив Міністр оборони України генерал армії України Степан Полторак.

– Ці навчання – двосторонній процес, адже канадські військовослужбовці-інструктори навчають українців власному досвіду і отримують знання самі. А українські військовослужбовці мають унікальний сучасний досвід ведення бойових дій, – зазначив Міністр національної оборони Канади пан Сейджман.

Також пан Харджит Сінгх Сейджман висловив співчуття родинам загиблих українських воїнів.

– Я розумію, як складно брати участь у реальних бойових діях, вчитись і робити реформи. Єдність країни та бажання змін – це найкраща відповідь будь-якому агресору, – зазначив Міністр національної оборони Канади.

Починаючи з 2014 року, для забезпечення першочергових потреб ЗС України канадська сторона надала гуманітарну допомогу на загальну суму майже 24 мільйони доларів США. Зокрема Збройні Сили України отримали понад 30 тис. комплектів військових курток, штанів і балістичних окулярів, 70 тис. пар чобіт на холодну та вологу погоду, 7 тис. шоломів, 2,3 тис. бронежилетів, 300 комплектів першої допомоги, 100 наметів і 735 спальних мішків.

28 листопада 2015 року посол Канади в Україні передав представникам 143-го Центру розмінування ЗС України, що у Кам'янці-Подільському, новітнє обладнання для проведення заходів із розмінування. Зокрема, це три роботизовані системи TALON, п'ятнадцять захисних костюмів EOD9 підвищеного ступеня рухливості, три телескопічні маніпулятори.

Матеріально-технічна допомога надається і нині. Назабаром друзі з Канади нададуть Україні 238 приладів нічного ба-

Українська армія отримала від Канади високотехнологічне обладнання для розмінування – три роботизовані системи TALON, п'ятнадцять захисних костюмів EOD9 підвищеного ступеня рухливості, три телескопічні маніпулятори

чення, 1600 тактичних медичних комплектів і мобільний польовий шпиталь.

Останнім часом розвиток співробітництва між Україною та Канадою набирає нових обертів. Слід зазначити, що зміна правлячої партії під час останніх парламентських виборів у Канаді (19.10.2015) тільки сприяла цьому процесу.

Тоді перемогла Ліберальна партія, в результаті чого крісло глави уряду отримав її лідер Джастін Трюдо.

Зокрема, він пообіцяв «...щосили активно конструктивно допомагати відновленню економічних та демократичних інститутів України навіть в умовах ескалації російської агресії».

Серед перспективних напрямів співробітництва у військовій сфері слід зазначити такі: співробітництво у сфері безпеки польотів, медичної, мовної та фахової підготовки на базі військових навчальних закладів ЗС Канади.

Геннадій КОВАЛЕНКО

У зоні проведення антитерористичної операції ротна тактична група, відряджена від 101-ї окремої бригади охорони Генерального штабу, перебуває з серпня 2014 року. Спочатку її особовий склад виконував завдання з охорони важливих об'єктів у Краматорську та Дебальцевому. Коли обстановка навколо важливого залізничного вузла значно загострилася, підрозділ вирушив туди в повному складі. Окрім охорони об'єктів, військовослужбовці утримували взводний опорний пункт (ВОП). Отримавши наказ залишити Дебальцеве, підлеглі полковника Миколи Швеця прикривали вихід наших військ

КОНВОЙ ПІД ВОГНЕМ

На війні

затишшя не буває

Цей бойовий епізод став черговою героїчною сторінкою в історії з'єднання. А ще кілька місяцями раніше військовослужбовці супроводжували територією Донбасу колони з матеріальними засобами, продовольством, особовим складом тощо. Доставка вантажів на позиції української армії іноді перетворювалася на справжні

спецоперації. Наприклад, як у районі селища Рідкодуб на Донеччині. Тоді, попри щільні обстріли бойовиків, на наш блокпост вдалося доправити зброю, боєприпаси та продукти, а також вивезти поранених.

Добре запам'яталося бійцям бригади і селище Нікішине, розташоване за кільканадцять кілометрів від Дебальцевого.

установки – увесь цей арсенал гатив по військовослужбовцях окремої бригади охорони.

Одним із важливих об'єктів керував командир взводу старший лейтенант Максим Ілюхін. Його штатна посада у бригаді – командир роти охорони. На війні відповідальність більша, тож молодому офіцерові дооручили взводний опорний пункт.

– Зазвичай позиції мого підрозділу бойовики обстрілювали вночі і зранку, – пригадує офіцер. – Вдень виявляли активність вкрай рідко. Наймасованіші обстріли почалися 17 лютого, коли російсько-сепаратистські війська наблизилися до нас з тилу. Застосовували не лише стрілецьку зброю, а й РПГ, підствольні гра-

натомети... Ми відповідали автоматичною зброєю та АГСами.

Одного разу бойовики стали насідати не на жарт. Аби відкинути їх подалі від взводного опорного пункту, старший лейтенант Максим Ілюхін розділив підлеглих на декілька груп по 3-4 бійці і наказав контратакувати ворога.

Наприкінці 2014 року воно стало однією з найгарячіших точок проведення антитерористичної операції. Позиції наших військ сепаратисти безупинно посипали із «Градів» та мінометів, а їхня піхота нахабно лізла захоплювати нові території. Бійці бригади охорони, які супроводжували туди вантажі, неабияк ризикували життям, адже мали у своєму розпорядженні лише БТР-80 та стрілецьку зброю.

До кінця 2014-го обстановка на цьому напрямку стала вкрай напруженою. Майор Олег Шпуняр, заступник командира – начальник штабу ротної тактичної групи, до своїх колег по бригаді приїхав в останній день січня 2015 року. Там він змінив свого пораненого колегу майора Олександра Соляра. Ще на трасі Артемівськ – Дебальцеве наші військовики потрапили під вогонь сепаратистів та їхніх російських поплічників. Саме під час цього обстрілу загинув і один із

офіцерів бригади – старший лейтенант Роман Тимошенко.

Регулярний шквал вогню став на той час для наших бійців звичним. Утім перечікувати його було дедалі складніше: ворог застосовував усе наявне озброєння, також і важке. «Гради», міномети, самохідні артилерійські

Майор
Олег Шпуляр

В ході бою взяли у полон сепарського корегувальника. На його грудях наші бійці виявили великий настінний годинник, а в кишенях – чималу кількість електричних ліхтариків та запальничок. Що означав цей «набір», здогадатися не важко. Ліхтариками бойовик мав провокувати українських воїнів, аби вони видали свої позиції, а за годинником звиряв власні дії з діями своїх поплічників. «Героя» бандформування «Новоросія» наші відразу ж передали за призначенням.

Коли сепаратисти відступили на півкілометра, підлеглі Максима Ілюхіна закріпилися на місцевості. Після цього бою нахабність терористів зменшилася, але позиції взводу стали частіше

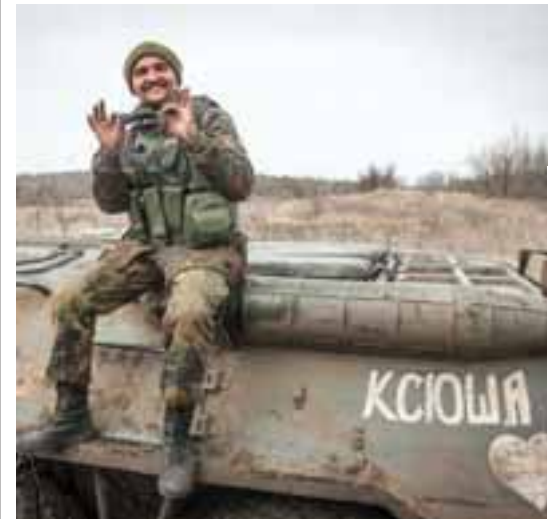
засипати з ворожих «Градів». Хлопці утримували позицію, аж поки не надійшла вказівка від командира ротної тактичної групи підполковника Олександра Беляєва залишити взводний опорний пункт.

– О 4-й годині ранку я зібрав своїх підлеглих на танк і БТР, – розповідає старший лейтенант Максим Ілюхін. – З собою взяли стрілецьку зброю та боеприпаси. Матеріальні засоби, які не помістилися, ми знищили, оскільки головним завданням було зберегти життя моїх 45 підлеглих. Виїхавши за міст, зупинилися. Коли підійшла головна колона, замкнули її і продовжили рух. Час від часу неподалік лягали снаряди з ворожих «Градів», але, дякувати Богу,

нас вони не зачепили. Дорогою танк вийшов із ладу, і ми продовжували рух на БТРі, обліпивши його захисні решітки з усіх боків. Близько 9-ї ранку дісталися до Артемівська.

Вантаж прибуде за будь-яких умов

Одного разу начальник зв'язку ротної тактичної групи старший лейтенант Ігор Середюк отримав завдання доставити провізію в район Гострої Могили – висоти на околиці Луганська. Українські бійці утримували там два взвод-

ні опорні пункти. На перехресті доріг, коли до одного із них залишалося 300 метрів, а до іншого – півтора кілометра, колона розділилася на два маршрути.

Раптом почався мінометний обстріл. За його інтенсивністю офіцер зрозумів: дістатися до віддаленого ВОПа у світлу пору доби їм не вдасться, тож друга частина колони залишилася переміщуватися у лісосмузі. Поки розвантажували боеприпаси та продовольство на ближньому ВОПі, сапери приховано готували шляхи проїзду до наступного. З настанням темноти конвой таки дістався місця призначення.

– Коли вранці ми залишали місце розташування ВОПів, навколо свистіли сепарські міни і лунали вибухи, – пригадає старший лейтенант Ігор Середюк.

– Міни лягали неподалік, але нас не зачепили. Загалом супроводжувати конвої у світлий час доби було завжди вкрай ризиковано. Навіть невеличкий туман давав надію пройти непоміченими.

Вже за кілька днів після цього інциденту офіцер мав доставити з Дебальцевого в Чернухіне резерв для наших підрозділів. Він – один із небагатьох, хто досконало знав більш-менш безпечну дорогу туди поміж пагорбами та улоговинами. Подолавши половину шляху, наші бійці побачили попереду дим. Сумнівів не було: там йде бій.

Коли до позицій залишалося кілька кілометрів, видимість стала зовсім поганою. Під'їхавши майже впритул, побачили, як детонує боеприпас у нашій БМП, бійці на взводному опорному пункті тримають оборону та відстрілюються.

З а в д а н н я

Старший
лейтенант
Ігор
Середюк

конвою в таких випадках – оминати небезпечне місце, аби зберегти вантаж. Але цього разу уникнути боевого зіткнення не вдалося. Військовослужбовці ротної тактичної групи зайняли

позаду себе вибух. Через шпарину у дверях вороги вкинули гранату. Дякувати богу, РГД не завдала небезпечних для життя поранень. Після вибуху офіцер інтуїтивно зробив кілька кроків

оборону і разом з побратимами давали відсіч ворогу, аби машини від'їхали подалі від місця ведення бою.

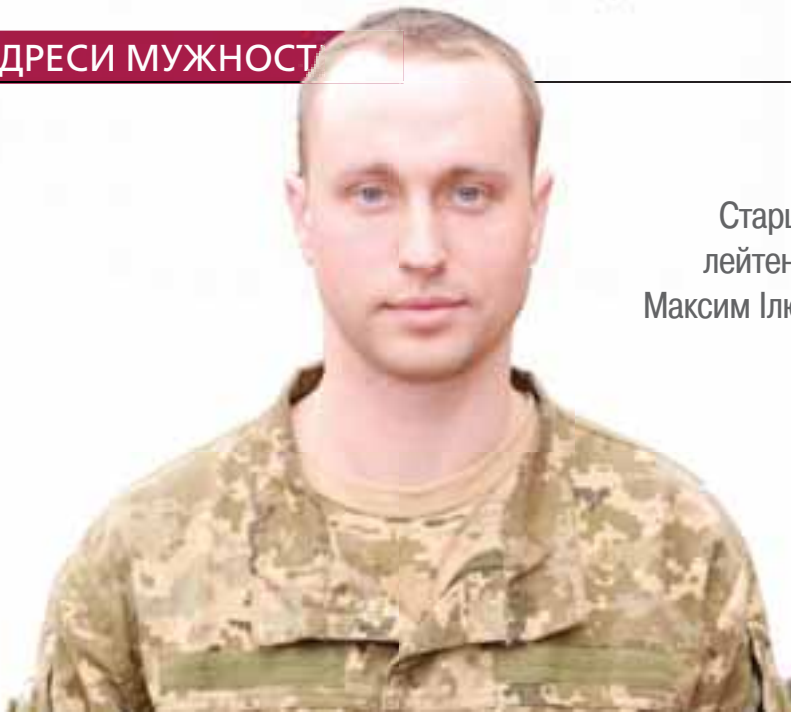
Цей та інші епізоди можна вважати щасливими у бойовій біографії Ігоря Середюка. Але такими були не всі його будні в зоні проведення АТО. Якраз напередодні виходу із Дебальцевого офіцер був поранений. Він та четверо його побратимів допомагали 13-му батальйону утримувати будівлю поблизу штабу сектору. Терористи підійшли до неї так близько, що було добре чути їхні голоси.

Старший лейтенант Ігор Середюк вирішив зайняти позицію біля входу, аби не дозволити сепаратистам потрапити всередину. Щойно зайшов у тамбур, як почув

на посічених осколками ногах назад у будівлю й упав.

– У мене був шоківий стан, дезорієнтація, шум у вухах, в очах темно, ноги – ніби порубані сокирою, – пригадує він. – Хотів покликати на допомогу, але зрозумів, що можу видати себе. Тоді вирішив вийти на радіозв'язок. Спроби виявилися невдалими через радіоперешкоди.

За кілька хвилин побратими знайшли офіцера та відвели у безпечне місце. З усіх боків сепаратисти викукували заклики здаватися в полон, але наші стояли до кінця. Якоїсь миті автомат одного із оборонців заклинило, і старший лейтенант Ігор Середюк віддав йому свій. А сам тим часом споряджав патронами магазини. В цьому бою героїчно загинув співслужбовець Ігоря капітан Олег Коваль, який обороняв протилежний вхід у будівлю. Кулю снайпера його шолом витримав, але ударна хвиля зламала шийні хребці...

Старший
лейтенант
Максим Ілюхін

Коли сили стають нерівні

Молодший сержант Юрій Янчук у зоні проведення АТО виконував обов'язки снайпера. Перебуваючи на висоті «Штир», поблизу взводного опорного пункту, він попереджав про обстановку в повітрі, а також наближення ворога до наших позицій. З настанням нового, 2015, року, російсько-сепаратистські війська наблизилися до наших позицій біля Дебальцевого майже впритул. Ворожа артилерія з півсотною разів на добу здійснювала обстріли, в результаті чого

серед українських бійців були поранені й загинули.

Якось у другій половині дня Юрій разом із двома побратимами заступив на охорону штабу сектору. Неподалік розірвалося

до наших позицій. Сніг, який яскраво відсвічував на сонці, не дозволяв розгледіти їхні знаки розрізнення.

Оскільки в той же район напередодні вийшла наша резервна група, Юрій вирішив уточнити її місцезнаходження по радіостанції. З'ясувалося, що наших там немає. Тим часом незнайомці підійшли ще ближче і молодшому сержанту вдалося розгледіти їх краще. По білих пов'язках він зрозумів, що перед ними сепаратисти. Кілька секунд – і снайпер відпрацьовував мішені.

Бойовики зрозуміли, що їх викрили, і зникли. Утім за кілька хвилин з ворожого напрямку в сторону вишки мчали два БМП, два «Урали» з АГСами та понад п'ять десятків «сепарів»-піхотинців, дії яких аж ніяк не були схожі на дії

кілька артилерійських снарядів. На щастя, обійшлося без втрат. А вже за годину – дві розпочався бій.

Таку густу стрільбу Юрій почув уперше за весь час перебування в зоні АТО. Аби з'ясувати, що відбувається, він із товаришем піднялися на вишку і почали спостерігати в бінокль. Із собою мали снайперську гвинтівку та автомат. За деякий час біля заправки на околиці Дебальцевого виявили 5 озброєних осіб, які цілеспрямовано рухалися

мобілізованих «шахтарів». Діставшись заправки, вони розосередилися і почали готуватися до бою. Юрій продовжував вести по них вогонь зі снайперської гвинтівки, хоча й розумів, що протистояння дуже нерівне. Раптом кілька автоматних куль влучили в борт укриття. Бійці пригнулися і продовжували вести спостереження за ворогом.

Будь-якої миті бойовики могли застосувати важке озброєння, тому Юрій прийняв рішення якнайшвидше залишити вишку.

Забравши з собою все можливе, хлопці спустилися донизу. Щойно дісталися безпечного місця, побачили, що їхній спостережний майданчик кілька разів розстріляли з гармати БМП. Аби стримати противника, Юрій озброївся кулеметом, зайняв позицію на даху найближчої будівлі й почав вести вогонь. Коли закінчився боекомплект, він спустився для перезарядки, і саме цієї миті його вогневу точку знову розстріляли з гармати БМП. Сумнівів не було: поблизу працював ворожий корегувальник.

Сепаратисти тим часом намагалися якнайближче підійти до штабу сектору. З настанням сутінків вони відійшли, і сусідні будівлі, де тримали оборону наші хлопці, почала обстрілювати артилерія. Незабаром оборонці штабу отримали наказ залишити позиції і готуватися до виходу із Дебальцевого.

– Артилерійський вогонь ставав дедалі прицільнішим, – пригадує Юрій. Тому спочатку ми винесли з-під обстрілу поранених. З собою взяли лише зброю, боеприпаси та найнеобхідніше.

Підлеглі полковника Миколи Швеця замикали основну колону і залишали Дебальцеве останніми разом із бійцями 15-го батальйону територіальної оборони «Суми». У їхньому розпорядженні залишилися лише

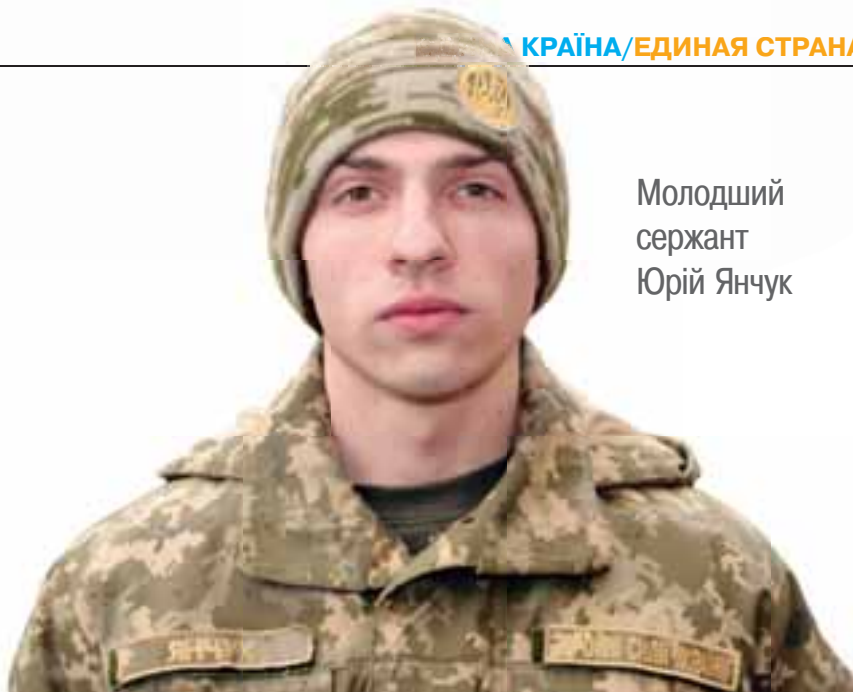
два військові евакуатори на базі автомобіля «Урал», які взагалі не пристосовані для перевезення особового складу. Але іншого виходу не було: бійці вміщувалися і трималися, хто як міг. Дорогою підбирали поранених і тих, хто рухався пішки. На мосту заклали тротил та підірвали його, аби сепаратисти не могли наздогнати колону.

На світанку під передньою частиною «Уралу» вибухнула міна. Машина загорілася, але продовжувала рух за інерцією. Молодший сержант Юрій Янчук разом із побратимами зіскочили з евакуатора. Дякувати богу, всі залишилися живі, вся сила вибуху припала на двигун. Кілька годин рухалися пішки, аж поки на горизонті не з'явилося

селище Луганське, де майорів наш прапор. Там наші військовослужбовці перепочили, підкріпилися і доповіли командуванню про своє місцезнаходження.

Із Дебальцевого військовослужбовців окремої бригади охорони Генерального штабу вийшли без втрат. Лише близько десятка бійців та командирів дістали поранення. Загалом за весь час проведення антитерористичної операції частина втратила 11 своїх кращих синів, один пропав безвісти. На їхню честь поруч із штабом частини заклали Алею героїв. Кожного дня біля підніжжя постаменту з'являються живі квіти у пам'ять про тих, хто віддав за територіальну цілісність нашої держави власне життя.

Сергій БАСАРАБ

Молодший
сержант
Юрій Янчук

ПЕКЛО

ЛУГАНСЬКОГО АЕРОПОРТУ

– Чи може земля горіти?
– Може. Вона горіла. Горіла днями і ночами.
– Чи страшно було?
– Страшно перші 2 дні. Потім звикаєш.
– А як не звикнути до цього, коли півтора місяця в оточенні? – продовжує свою розповідь мобілізований мінометник Микола Симиряко. Особливо важко було тим, хто кутив. На всіх не вистачало. Та й вода була на вагу золота. Добре, що інколи дощі йшли

Понад 3 місяці українські військові утримували луганський аеропорт. Під постійними обстрілами, добре розуміючи, що ніхто не допоможе. Комбату 25-ї окремої повітряно-десантної бригади Руслану Козинцю телефонувало керівництво і казало: «Тримайтеся, вам всім удачі, з вами Бог...»

Вони трималися. Трималися щосили і жоден не збирався відступати. І не тому, що не було змоги, а тому, що робили свою роботу на совість і до кінця. Коли розмова перейшла на цю тему, полковник Козинець півхвилини мовчав. З його обличчя можна було без слів зрозуміти: там було пекло. Переборовши біль, він вигукнув: «Я знав, що люди, які билися зі мною поруч, напевне, поляжуть разом зі мною. Тому

стосунки між нами змінилися. Ми стали друзями, братами, бойовими товаришами».

Перші дні перебування на території аеропорту здавалися не такими вже й поганими. Протягом травня – на початку червня, коли туди почали прибувати бійці 25-ї бригади та 1-ї окремої танкової бригади, було тихо. Декому навіть вдавалося збігати в ідальню аеропорту підкріпитися та повернутися на місце служби.

– На той момент аеропорт стояв цілий. Там навіть були склади опечатані. До нас приходили цивільні охоронці і просили, щоб не відкривали, бо вони за них відповідають, – згадує мінометник Микола Симирико.

Біда завжди приходить тихо і неочікувано. В аеропорту Луганська все було з точністю до навпаки. Спочатку демонтували банківські термінали, прибрали три літаки бізнес-класу, які стояли в ангарах, потім вивели представників внутрішніх військ. Перший досить тривалий бій зав'язався 5 червня 2014 року. Комбату 25-ї бригади о першій годині ночі доповіли:

- Бачимо велику чергу.
- Яку чергу? Опиши.
- 23 трасуючих.

– Тоді я зрозумів – зенітні установки. Нас вперше обстріляли з «Градів». А потім вони почали тупо аеропорт перепахувати. І так довгі 2 місяці аеропорт зрівнювали із землею, – каже комбат.

Нашим військовим довелося застосовувати міномети, які напередодні їм доправили бортом літака. Бійці кажуть, що, напевне, та сторона не здогадувалася, яка зброя надійшла нашим підрозділам. Бо на попередні поодинокі провокації наші відповідали зі стрілецького озброєння.

Одним із нечуваних промахів терористів стало те, що вони недооцінили сили та можливості наших підрозділів. А ті, коли була можливість, пристрілювали ймовірні позиції ворога. Росіяни не знали про це і виставили на одну із позицій свій ЗРК «Град».

– Не пам'ятаю, якого це числа було, але з першого влучання мінометом розбили «Град», – з гордістю згадує мобілізований Олег Кравцов.

Доказом того, що наших із аеропорту вибивали не хто-небудь, а псковські спецпризначенці та Кантемирівська дивізія свідчать не лише фото, зібрані полковником Козинцем, а й численні свідчення бійців. Одного разу на

Комбат 25-ї окремої повітряно-десантної бригади Руслан Козинець

третій блокпост приїхав бензовоз, який доправляв на місце бою пальне для танків. І за іронією долі його екіпаж переплутав напрямок руху. Російські військові – лейтенант, прапорщик та строковик – самі потрапили просто в руки до українських захисників. А от на відміну від них екіпажі танків РФ показували справжній майстер-клас. До летовища йшли рівною колоною, а потім чітко розгорнулися в бойову лінію і пішли в наступ. Руслан Козинцев впевнений, що це були ті ж самі «зелені чоловічки», які окупували Крим. Комбат вражений зухвальством Путіна та його коронною фразою: «Победу одержали простые трактористы и шахтеры», «Я син шахтаря. Запитайте в мене, а чи вміє мій батько воювати? В мене чудовий батько, я ним пишаюся, але воювати він не вміє. В нього навіть немає автомобіля, щоб керувати ним», – каже Руслан.

Підбитий український літак Іл-76 із десантниками остаточно закріпив у думках оточених бійців, що найзапекліші бої за аеропорт ще попереду. Здійснюючи розвідку навколо летовища, вони знайшли тушонку російського виробництва та 3 труби ПЗРК 2008 року випуску (таких на озброєнні ЗС України немає), одна із них дала осічку. Напевне тому першому літаку вдалося приземлитися, екіпаж третього літака не став ризикувати життями. Адже побачене шокувало бійців. Вогняні кулі полетіли у другий борт, паралельно його безперервно обстрілювали.

Комбат каже: «Напевне, що ЗУ-23, але не факт. Раніше дивив-

ся кінофільми, авіакатастрофи, і там, коли літак падає, – залишає за собою слід. А тут він каменем пішов вниз, вижити неможливо».

Олег Кравцов тієї злочасної миті сидів за кермом свого автомобіля і підсвічував злітну смугу. Чотири автомобілі стояли з одного боку і стільки ж з другого. Була темна ніч. Вздовж смуги ліхтарі не вмикали, щоб бандити не змогли побачити момент приземлення. Боець каже: «Коли дивився по телевізору – це одне. Коли бачиш зблизька – зовсім інше. Розумієш, що щось упало, а потім горіло 4 години. Ми на теплі тіла приїхали, щоб забрати. Ми збирали, а за нами спостерігали. Вже потім сепаратисти почали фото в Інтернеті викладати, що ми нібито глузуємо над своїми та розглядаємо шеврони загиблих. Я знаю, що нас «пасли», хотіли накрити вогнем, але чомусь не ризикнули».

Кожен день в облозі приносив свої «сюрпризи». Інколи стиралася межа між днями та ночами. Командири спали по кілька годин, від нервової напруги навіть не хотілося їсти. Для хворих та поранених у бомбосховищі влаштували шпиталь. Постійно тривали бої, поранених ставало дедалі більше. Медики працювали до повного виснаження. Гостро постало питання щодо висококваліфікованої допомоги, яку надати за тих умов було неможливо. В такі моменти і проявляється воля командира, його бажання будь-якою ціною врятувати своїх підлеглих.

– Були тяжкопоранені, з розтрощеною щелепою, один – без руки. Був важкий період, коли

протягом тижня не могли вивезти пораненого. Потім бійці з 80-ї бригади пробрили нам шлях, щоб ми змогли відправити людей до луганської лікарні. Ми були в оточенні, вивезти до наших не було можливості. Тому ти просто приймаєш рішення, щоб людина вижила. Правильно чи не правильно це – життя покаже, – продовжує розповідь Руслан Козинець, – головне, що там їх виходили. Так, вони потрапили в полон, але зараз вони вдома, живі та здорові.

Українські бійці виживали під шквальними обстрілами артилерії, вся навколишня територія була перепажана снарядами та осколками. Були і вирви вражаючого розміру 2 на 5 метрів. З чого стріляли російські найманці, наші військові тільки здогадуються. Цілого місця не залишилося ні в будівлях, ні на злітній смузі.

– Навіть з «Тюльпанів» нас обсіпали, – каже мінометник Олександр Шебо. Якось о 4-й ранку почали сипати...

– В основному в них були керовані ПТУРи, – підтримує свого товариша Олег Кравцов, – схоже, що були і бомби з фосфором. Одного разу невідомо що могло вибухнути в повітрі, ми бачили шлейф, відрахували секунди, за які б мали побачити удар, але цього не сталося. Прилетів «невідомий подарунок», від якого загорілася двоповерхівка.

Однієї ночі Олександр Шебо стояв на варті. Неймовірна загибав привернула погляд бійця. Вона дуже була схожа на феєрверк, але зависла над землею на висоті п'ятдесят метрів. Потім

Бійці 25-ї окремої повітряно-десантної бригади серед перших вирушили на Донбас відстоювати територіальну цілісність нашої держави

дуже повільно почала опускати-ся, приносячи із собою вогонь. Все зайнялося. Звичайно, місцезнаходження наших воїнів знали всі. Навіть сепаратиста-луганця, що корегував вогонь, спіймали із планшетом та нанесеними там позиціями наших військових. Тож накрити їх з «Градів» видавалося противнику найвдалішим варіантом. Адже одним пакетом одразу вражається територія 200 на 200 метрів.

– Гранули були сантиметри 3 чи 4, як запальнички. Фосфор туди входив однозначно, тому що пропалювало людей, метал. Погасити його неможливо, поки не догорит. А температура горіння щось із півтори тисячі градусів, – розповів комбат 25-ї бригади.

Наші бійці ховалися в бомбосховищах. Адже після таких смертельних ударів вижити навіть у цегляних будівлях – неможливо. Одного разу бомбосховище, що призначалося для укриття від ядерного удару, не витримало. Полковник Козинець з напругою в голосі згадує: «Глибина його – десь 20 метрів. Ви уявляєте, як треба було влучити, щоб там плити поз'їжджали? Це був навіть не калібр 152 мм. Ми всі це розуміли. Ні «Град», ні «Ураган» такої шкоди не зміг би заподіяти. І певне, що там сповільнювач стояв, інакше ніяк». 470 десантників з 25-ї та 80-ї бригад та 1-ї окремої танкової бригади тримали обо-

рону летовища. Ніхто не виказував, що йому погано. А командир батальйону полковник Козинець переконаний, що кожен був готовий померти: «Всі ми розуміли становище, в якому опинилися. Тому виконували кожне завдання, як востаннє».

Оборона луганського аеропорту є не меншим подвигом української армії, ніж, приміром, донецького. Бої за летовище одними із найперших потрібно вписати в перелік героїчного та патріотичного прояву боротьби за Донбас. Наші воїни три місяці воювали в оточенні, їх «перепахували» із землею, а вони мужньо та стійко виконували бойове завдання», – переконаний комбат. Будь-який аеропорт – це стратегічний об'єкт, який дає можливість не лише перебазувати техніку та особовий склад за допомогою літаків. Він може слугувати перевальною базою для військ з метою формування підрозділів для подальшого виконання бойових завдань. Мінометник Олександр Шебко розповідає, що летовище розміщене нагорі: всю околицю видно як на долоні. Перевага і в тому, що відстань до обласного центру невеличка. Тож це був ласий шматок для терористів. І коли вони його все ж таки отримали, адже залишатися нашим військовим на руїнах не було сенсу, бандити відразу ж там виставили охорону та взяли за його відновлення.

Перевага у живій силі противника була очевидною. Нашим військовим не було де сховати техніку від шквального вогню, боєприпаси доправлялися парашутами, а мінометні підрозділи довелося вивести ще в липні, адже вони там вже були безсилі. Попри оточення, бійцям вдавалося робити коридори для відходів. Олександр Шебко каже, що сапери виходили пішки. Дивом залишилися живими. Адже по них вели прицільний вогонь. Відчувалося, що стріляють професіонали, а не трактористи. Представникам 25-ї бригади вдалося вирватися із оточення лише з третьої спроби. І лише завдяки тому, що комбат застосував військову хитрість: вирушили на кілька хвилин раніше запланованого часу, тож вдалося врятувати весь особовий склад.

– Інакше я б тут не сидів, – говорить він. – По нас почали гатити, але було вже пізно. Зачепили лише хвіст, тільки один боець дістав поранення.

На той момент летовище залишилися охороняти бійці 80-ї окремої аеромобільної бригади. Противнику давали достойну відсіч. А коли вони покинули аеропорт, бандити ще три дні боялися близько підходити. Не вірили, що там нікого немає. Російські найманці тоді звітували своїм керівникам: ми ведемо бій.

Ця страшна трагедія назавжди об'єднала захисників аеропорту в єдину команду – героїв. Вони все життя пам'ятатимуть все до дрібниць. Таке не забувається. І як би надалі не склалася доля, де б вони не були, у думках завжди разом. А бійці пишуть своєму командирові 2-го парашутно-десантного батальйону 25-ї окремої повітряно-десантної бригади полковнику Руслану Козинцю смс, які він до кінця свого життя не видасть: «Батя, моя дружина завагітніла. Народиться дівчинка, назву Русланою, народиться хлопчик – Русланом», «Дякую тобі, що вивів із Луганська»...

Галина ЖОЛТІКОВА

АРТЕМ КОВАЛЬ: «МИ ВЧИЛИСЯ У БОЮ...»

На війні немає простих шляхів і легких завдань. Але найважчі випробування випали на долю наших військовослужбовців, які першими стали на захист східних рубежів Вітчизни. Необстріляні, із застарілою зброєю та перебоями у постачанні... Але вони не здавалися, міцно тримали оборону, ризикуючи власним життям та здоров'ям. І з тим увійшли в історію.

Серед перших захисників Луганщини був і молодший сержант медичної роти 1-ї окремої танкової бригади Артем Коваль

Перші дні війни

Він розпочав службу 2010 року – відразу після закінчення Чернігівського базового медичного коледжу. Фельдшер за фахом протягом чотирьох років служив на посаді водія-санітара медичної роти танкової бригади. Зі своєю санітарною машиною, вщерть заповненою медикаментами, з першим ешеленом рушив на Схід.

– Я був у складі першої тактичної групи, яку відправляли з Гончарівського у зону АТО. До Ізюма ми доїхали залізницею, далі – своїм ходом. Спочатку висунулися у бік селища Дмитрівка, звідти — в «невідомому» напрямі, адже про маршрут пересування знали лише командири, — розповідає молодший сержант.

Загалом Артем міг і не їхати до луганського аеропорту, це був його свідомий вибір. Як водій-санітар він мав змогу відправитися в розташування медичної роти, але коли командир тактичної групи запропонував військовослужбовцю залишитися медиком у складі підрозділу, він без вагань погодився. – Вважаю, що зробив правильний вибір, — каже Артем.

Колона рухалася лише вночі (удень пострілювали, та й, мабуть, наше командування хотіло приховати переміщення військ).

– 9 липня ми вночі зайшли на територію луганського аеропорту, де відразу потрапили під обстріл важкої артилерії. Всі ілюзії розсіялися. Стало зрозуміло, що це – війна. Ми були необстріляні,

ненавчені, та і забезпечення було не таке, як нині: техніка — часів СРСР, каски — часів Другої світової війни. ...Спочатку серйозні обстріли були «за графіком» — раз на три-чотири години, а потім постійно. Обстріли, обстріли, обстріли... Ми залишилися без світла, зв'язку, води. Звичайно, що спочатку було страшно, а потім вже звикаєш, ставишся до обстрілів, як до того, що заважає тобі виконувати роботу. Паніки не було. Отримавши накази командирів, ми чітко їх виконували. На роздуми часу не мали: кожен знав, що мусить робити те, що потрібно за даних обставин, — згадує Артем.

На допомогу першим захисникам летовища літаком прибула тактична група. У її складі були три медики.

Вони надавали допомогу не лише захисникам аеропорту, але і виїжджали на блокпости, розташовані біля нього.

– В аеропорту ми зазнали дуже великих втрат. Багато хлопців загинуло, багато дістало поранення, несумісні з життям. І хоча військові ставилися дуже відповідально до засобів особистого захисту: бронежилет, каска — без цього там ніяк, але все одно були фатальні і тяжкі поранення. Коли йде «хороший» залп, в підрозділі відразу з'являється чимала втрата.

Ми робили все, що від нас залежало: перев'язували, зупиняли кровотечу, зашивали рани, знеболювали, намагалися якомога швидше евакуювати. На щастя, тоді ще можна було евакуювати поранених, повної блокади аеропорту не було. Вивозили їх машинами, БТРами, танками. З боєм, але проривалися, і це врятувало життя багатьом захисникам лєтовища. Але, на жаль, багатьох бойових побратимів ми втратили, і це дуже болить», – каже Артем Коваль.

Вони стояли на смерть

В аеропорту підрозділ воював близько місяця, потім піхота залишилася, а танкова рота отримала наказ висунутися у напрямку села Тарасівка та зайняти там оборону. Проривалися з боєм, лєтовище на той час уже було в оточенні, і висунулися у напрямі російського кордону. Машину Артем залишив у аеропорту, вона

тоді вже вийшла з ладу і була для нього тягарем, і вирушив разом з танковою колоною.

– Наш підрозділ зайняв Веселу Гору — висоту біля Тарасівки (це майже на самому кордоні з РФ). Висота мала стратегічне значення, перебуваючи там, ми контролювали дорогу, що пролягала поруч, а також усю територію навколо. Тож противник намагався нас звідти відтіснити та захопити вигідну позицію. Були дуже інтенсивні обстріли, навіть сильніші, ніж в аеропорту.

Це були жорсткі бойові дії. Постійні обстріли, обмаль води та їжі, смерть, кров... Не всі військовослужбовці витримували таке фізичне та психологічне перевантаження, людська психіка не завжди в змозі адаптуватися до страхіть війни. Тож деяких бійців із психічними розладами іноді доводилося евакуювати для проходження лікування.

На жаль, ми не були готові до війни. Ми вчилися в боях, в період

адаптації до військових реалій зазнали великих втрат, – з боєм каже молодший сержант.

На війні зустрічається не тільки героїзм, але й, на жаль, і підлість

– Я вважаю, що нам у порівнянні з іншими пощастило. Наш командир Олег Микалайчук – справжній бойовий офіцер, і якщо б не він, втрати у нас були б ще більші. Та й ставився до підлеглих він із повагою, дорожив життям кожного бійця.

Коли ми окопалися на Веселій Горі, внизу в кущах виявили труп загиблого військовослужбовця. Ми зв'язалися з командиром підрозділу, в якому того служив (документи були при ньому), з'ясувалося, що бійця вже 10 діб, як внесли у списки зниклих безвісти. Я розумію, що у такі списки може потрапити розвідгрупа, не повернувшись із завдання, або

ж підрозділ, який потрапив у оточення. Невідомо, що з ними: потрапили в полон, загинули, перебувають на ворожій території. Але як може зникнути безвісти боєць, який пересувається у складі колони, для мене залишається загадкою. Так що на війні вистачає і героїзму, і людської підлості та цинізму. До речі, в нашому підрозділі не було зниклих безвісти, хоча ми й перебували в умовах безпосереднього бойового зіткнення та з боями виходили із оточення.

– На Веселій Горі ми утримували позиції практично до кінця жовтня, потрапили в оточення, але висота була під нашим контролем. І тільки отримавши команду покинути Веселу Гору, відступили у бік Луганська. Виводили нас поетапно: кілька тижнів ми були під Луганськом, а вже у листопаді практично знекровлений підрозділ відправили у селище Башкирівка Харківської області, звідти на основну базу – у селище Гончарівське.

Навчання за натовськими стандартами

Незабаром Артема відправили на навчання до Естонії. Та щоб потрапити у групу, треба було пройти жорсткий відбір. Двох медиків з частини направили у 169-й навчальний центр Сухопутних військ Збройних Сил України «Десна». Там з 40 претендентів обрали 20. Саме вони і полетіли в Естонію опановувати навички надання медичної допомоги за натовськими стандартами. Проходячи курс навчання, Артем ще раз переконався у правильності висловлювання: «Хочеш миру, готуйся до війни». Адже у бойових частинах НАТО постійно працюють над підвищенням боєздатності, зокрема й над підвищенням рівня надання медичної допомоги. До речі, методам надання долікарської допомоги там навчені всі військовослужбовці, тож кожен може надати першу медичну допомогу товаришам і собі. Для цього всі мають аптечки з необхідним набором медичних препаратів та засобів.

– Їхня тактична медицина суттєво відрізняється від нашої. Основна відмінність у підході до надання допомоги. У медиків НАТО розроблений протокол надання допомоги, тобто є її чіткий алгоритм при різних станах. У процесі навчання наші інструктори приділили більше уваги протоколу надання долікарської допомоги – **TCCC (Tactical Combat Casualty Care)**, де кожна літера означає дію та послідовність. Працювати за ним – це 100% гарантія успішних дій. У нас такого протоколу, на жаль, немає, але я сподіваюся, що з часом він буде впроваджений у всіх армійських частинах, – каже фельдшер.

Артем констатує, що українські медичні навчальні заклади приділяють мало уваги вивченню курсу медицини катастроф, крім того, майбутнім медикам обов'язково повинні читати хоча

б базовий курс військово-польової медицини. Тоді б у нас не було таких ситуацій, коли щойно мобілізовані лікарі та фельдшери не знають, як поводитися з пораненими в умовах бойових дій. Одним з найбільш нерозумних рішень МОЗ та Міністерства освіти фронтовик вважає ліквідацію військових кафедр у навчальних медичних закладах. «Ми мали теоретичну базу, але абсолютно не були підготовлені до дій у бойових умовах. Нам довелося вчитися в бою, а в бою треба не вчитися, а виконувати бойове завдання, – говорить Артем Коваль.

Знаннями, отриманими в естонських колег, Артем щедро ділиться зі своїми бойовими побратимами. Як інструктор він навчав прийомів надання першої медичної допомоги за натовськими стандартами бійців 6-ї хвили призову. Артем упевнений, що в екстремальних ситуаціях такі знання та вміння допоможуть військовослужбовцям зберегти життя. Тому кожен боєць зобов'язаний оволодіти ними.

«Два роки війни наочно продемонстрували необхідність використання сучасних протоколів долікарської допомоги та ефективних засобів першої медичної допомоги в бойових умовах. Понад 90% втрат від бойових поранень відбувається саме на догоспітальному етапі – ще до прибуття медиків. Країни НАТО та їхні союзники мають чудово відпрацьовану систему надання медичної допомоги та евакуації під час бойових дій. Важливо відзначити, що рекомендації переглядаються щорічно зі 100-відсотковим урахуванням бойового досвіду. Україна могла б втрачати на Сході значно менше своїх захисників, якщо б використовувала в АТО натовський стандарт надання медичної допомоги, – вважає фронтовик.

Олена БЕРЕЗКІНА

ВІЙНА ДЕСАНТНИКА КРЮЧКОВА

На палаючий Донбас він потрапив в перші дні проведення АТО. Разом зі своїм підрозділом обороняв гору Карачун під Слов'янськом, звільняв Лисичанськ, отримав поранення під Донецьким аеропортом, брав участь у славнозвісному в новітній історії України рейді житомирських десантників тилами ворога. Пройшовши крізь пекло боїв, ворожі засідки та підступні атаки ворога, боєць 95-ї окремої аеромобільної бригади старший солдат В'ячеслав Крючков гідно витримав найсуворіші випробування долі.

КОЛИ МРІЇ ЗБУВАЮТЬСЯ...

Це було його свідоме рішення втілення юнацької мрії – проходити службу в елітних військах. 2010 року чернігівець В'ячеслав Крючков вперше одягнув блакитний берет як повноправний десантник 95-ї окремої аеромобільної бригади. Зі здоров'ям було все гаразд. Мав добру фізичну форму і до служби в армії готувався заздалегідь. У чернігівському авіаційно-спортивному клубі виконав декілька парашутних стрибків. Офіцер-«покупець» побачив у нього «вогник у очах» й обрав призовника для десантних військ. Мрія хлопця виповнилася, він став захисником. Спочатку було непросто, адже доводилося звикати до важких армійських буднів «крилатих піхотинців». Однак втягнувся.

І як зізнався, така школа мужності зробила з нього справжнього чоловіка.

Коли повернувся в рідний Чернігів, попрацював охоронцем торгового закладу. Але надовго там не затримався. Для себе зрозумів: ця робота не для нього.

Він підтримував зв'язок з колишніми командирами, через них і дізнався, що до частини проводиться набір охочих служити за контрактом. Рішення прийняв без вагань. Радісною новиною Слава поділився з мамою. Вона схвалила його рішення та сказала: «Не підведи синку, служи чесно та добре».

Так молодий воїн став снайпером розвідувального взводу. І служба, як то кажуть, пішла. Показував добрі результати. За успіхи в бойовій підготовці неодноразово заохочувався вищим командуванням.

початку російської інтервенції в Україну житомирські десантники вирушили на масштабні військові навчання на південь України.

— До виїзду готувалися більше десяти днів. Тоді всі Збройні Сили України були підняті за тривогою. Військовослужбовці терміново поверталися з відпусток і відряджень до розташування частини. Отримували спорядження, парашути, боеприпаси, — пригадає Крючков. — Частина особового складу основною колоною на техніці вирушила на «Широкий Лан» 8 березня 2014 року, решта — на військово-транспортних Іл-76 прибули на полігон 10-го. Тут уже знаходилося дуже багато військ — практично всі аеромобільні підрозділи та механізовані бригади нашої армії, з якими провели двотижневі інтенсивні навчання.

— Після такого вишколу хлопці

НА КОРДОН ІЗ КРИМОМ

Наприкінці 2013 року, під час Революції гідності на Майдані, підрозділи 95-ї аеромобільної бригади залучили до охорони складів з боеприпасами на Житомирщині та Чернігівщині. А після

розуміли, що потрібно готуватися до чогось серйознішого. Адже таких навчань навіть більшість наших досвідчених офіцерів не пам'ятали за всі роки незалежності, не говорячи про молодих контрактників. Про Донбас та антитерористичну операцію й гадки не виникало. Тоді дуже бурхливо обговорювалися кримські події.

Тому в багатьох були свої припущення про можливі бойові дії з російською окупаційною армією в Криму, — розповідає В'ячеслав.

Згодом «дев'яносто п'ятка» висунулася на Херсонщину. Розгорнувши поблизу Генічеська базовий бригадний табір, десантники контролювали та охороняли перешийки на Арабатській стрілці

та інші важливі об'єкти зі сторони материкової України.

— На самій косі до позицій російських військ було 200 метрів. Там були переважно солдати-строковики десанту регулярної армії РФ. Ми усвідомлювали, що потрібна пильність і відповідальність у прийнятті рішень, — продовжує В'ячеслав. — До складу патрулів залучалися досвідчені офіцери і військовослужбовці, здатні не тільки запобігти можливим провокаціям і правопорушенням, але й адекватно відреагувати на різні незаконні дії радикально налаштованих окремих людей. Збройних сутичок з окупантами не було. Російські солдати прекрасно знали, хто ми і звідки. Вони нас боялися і водночас поважали.

КАРАЧУН. ЗВІЛЬНЕННЯ СЛОВ'ЯНСЬКА

Коли на Донеччині, зокрема в Слов'янську, розпочалися відомі сепаратистські заворушення, що супроводжувалися захопленням бойовиками будівель райвідділу міліції та СБУ, частину бійців 95-ї окремої аеромобільної бригади

терміново передислокували в зону АТО неподалік містечка Добропілля, що за 30 кілометрів від Слов'янська.

За успішне виконання бойових завдань В'ячеслав Крючков відзначений від Міністерства оборони України нагрудним знаком «За зразкову службу» та державною нагородою – медаллю «Захиснику Вітчизни».

Місцеве населення не надто привітно зустріло українських воїнів. «Живими щитами» вони блокували прохід наших колон з технікою. Doroslі та дівчора вигукували армійцям, що «карателям» Донбас не зламати і навіть повідомляли бойовикам Гіркина про кожен крок українських військових.

Під Слов'янськом наші «крилаті піхотинці» отримують бойове завдання – взяти під контроль стратегічний об'єкт – гору Карачун, яка знаходиться між Слов'янськом та Краматорськом. 17 квітня 2014 року бойовики захопили на цій горі телевежу, відключивши українське мовлення та мали збройну перевагу з висоти.

Перші підрозділи бригади до гори проривалися через навколишні села. Бійцям неодноразово доводилося змінювати маршрути. Адже озброєні сепаратистські диверсійні групи відслідковували переміщення наших військ.

— В одному з населених пунктів десантники натрапили на засідку терористів. Зав'язався бій. Саме тоді моя 95-та окрема аеромобільна бригада пройшла бойове хрещення на Донбасі. Наші завдали терористам-піхотинцям відчутних втрат у живій силі. Тоді загинув і один наш мінометник. Однак ми вистояли. Цей бій ще більше зміцнив дух хлопців та зробив їх сильнішими. Бойовиків з-під телевежі вдалося вибити за кілька годин. Згодом захищати Карачун прорвалася й моя аеромобільна рота. Відтоді висота була повністю під нашим контролем, — відтворює події травня 2014 року десантник.

Оборону на Карачуні, окрім аеромобільних підрозділів, тримали бійці мінометної батареї та артилерійський дивізіон бригади. Як розповів В'ячеслав напруга поступово зростала. Спроби «колорадів» повернути собі контроль над висотою не припинялися. Російські найманці постійно

атакували, безперервно ведучи артобстріл. Стало очевидним: на українській землі йде запекла війна.

— Найжорстокіші бої на Карачуні відбулися наприкінці травня та на початку червня. Далі постійні хвили штурму і обстріли ми відбивали аж до липня. Я був старшим стрільцем десантної роти. Ворогу ми не залишали ніяких шансів. Втім неозброєним оком було видно, що й у стані противника командирами були хороші «специ» з бойовим досвідом. Тактика дій була послідовною. Спочатку терористи били з артилерійських установок «Нона», стріляли з БМП, а потім у наступ йшла піхота, яку становили в основному найманці. Злочинці мали достатньо зброї і техніки, щоб вести війну, — стверджує Крючков.

Тоді двадцятилітньому юнакові довелося пережити багато тривоги. Жили в окопах на передовій. Надворі стояла спека. Катастрофічно не вистачало води.

Проте Слава не зламався. Каже, спочатку був страх, потім призвичаївся, хоч до цього й неможливо звикнути.

— Якщо ти стійко витримуєш перші кілька хвилин бою, то потім для тебе все стає звичним. Після вогневих зіткнень ми знали, що потрібно робити і як поводитися. У наступних боях працювали майже автоматично. — говорить В'ячеслав. — У цьому велика заслуга і командирів. Вони підбадьорювали словами: «Треба триматися. Ми сюди приїхали за перемогою, а не здаватися і помирати. Ми ж козацького роду». Між нами встановилася довіра. Такий підхід давав результат.

5 липня 2014 року десантники

95-ї разом з іншими армійськими підрозділами звільнили від бойовиків Слов'янськ. Терористи залишили після себе купи сміття, розбиті блокпости та покинули навіть озброєння. Того дня після зачистки міста над будівлею мерії знову замайорів синьо-жовтий стяг. До людей прийшов спокій. Місцеві жителі радісно зустрічали кожного зі словами: «Ми чекали вас!».

Постійним місцем дислокації житомирських десантників став «Славкурорт». Там бійці декілька днів перепочили, перевели дух та

набралися сил, адже попереду їх чекала нова бойова робота.

БОЇ ЗА ЛИСИЧАНСЬК

18 липня 2014-го батальйонна тактична група 95-ї окремої аеромобільної бригади з приданими підрозділами уже була в Луганській області. То був період, коли українські війська звільняли одне за одним окуповані міста і села Донбасу. Завдання наших вояків – повернути під контроль України Лисичанськ. Підступи до нього охоронялися кількома укріпрайонами, побудованими за всіма правилами військової інженерії. Командири доповіли про готовність. Бригадні артилеристи розгорнули свої позиції неподалік міста. Підрозділ В'ячеслава Крючкова почав зачистку підступів до Лисичанська...

— Першим на сепарський опорний пункт, укріплений окопами і траншеями, рушив наш бронетранспортер. Ворог відкрив стрільбу з автоматів і гранатометів. Ми наступали і вогнем у відповідь «кошмарили» противника. Кулі свистіли на головою. Бойове зіткнення тривало. Бойовики не здавалися і чинили опір. Втім згодом почали відступати. Потім

виявиться, що втекли якраз ті, хто мав хоч якийсь досвід, тобто ватажки. Коли ми добралися до їхніх окопів, то побачили цікаву картину. Там було багато двоохотих. А всі живі потрапили до нас у полон. Вони були під дією наркотичних речовин. Їхня поведінка була неадекватною. У багатьох знаходили пляшки з алкоголем та незрозумілою рідиною, — розповідає епізод війни Крючков. — Наступного ранку ми взяли під свій контроль місцевий нафтопереробний завод. Професійно спрацювали й наші побратими з інших військових підрозділів. По місцях скупчення живої сили противника було завдано потужних ударів у декількох напрямках. Так Лисичанськ став вільним. На жаль, у боях за це місто загинув мій командир роти. лейтенант. Приєднався до нас після закінчення військового інституту.

СЕРЕД 400 НЕСКОРЕНИХ

Про антитерористичну операцію на Донбасі у В'ячеслава безліч спогадів. Проте найбільше і, мабуть, назавжди у його пам'яті закарбувався найдовший рейд у військовій історії світу. Цей зухвалий похід тилами противника бійці 95-ї окремої аеромобільної бригади здійснили на початку серпня 2014 року. Спецоперацію очолив комбриг – нині командувач Високомобільних десантних військ, Герой України генерал-майор Михайло Забродський.

Для рейду командування відібрало 400 бійців. Серед них був і старший солдат Крючков. Сформовані дві батальйонні тактичні групи підсилили підрозділи артилеристів. Залишатися в пункті постійної дислокації не хотів ніхто. Кожен десантник прагнув вирушити в похід, аби звільнити нашу землю.

— Ми рухалися здебільшого вночі. Попереду йшли розвідники. Ці хлопці першими потрапляли під вогонь терористів. Складалося враження, що в донецьких

селах хтось постійно давав наші координати бойовикам. Час від часу виходили з ладу бронетранспортери. Доводилося лагодити та наздоганяти основну колону. Спали по кілька годин на добу, заховавшись у зеленці. Харчувалися сухими пайками, — розповів десантник.

Сам маршрут багатокілометрового рейду був дуже заплутаним. В'ячеслав добре пам'ятає Торез, Савур-Могили, Степанівку, Маринівку, Красний Луч, Маріуполь, Тельманове. На цьому шляху його підрозділу не один раз доводилося вступати в бій з оскаженими «новоросами».

— На залізничному переїзді в селі Горне потрапили в засідку. Це був один з найважчих боїв, де хлопці одержали численні поранення кінцівок. Однак ворожий блокпост ми знищили і пішли далі. Тоді ми уже навчилися добре воювати, — піднесено розказує Крючков. — Операцію зі звільнення Степанівки проводили під шквальним вогнем артилерії з території Росії. Того ж дня терористи із дальніх лісосмуг почали інтенсивні обстріли наших замаскованих позицій зенітними установками. Парадоксально,

але життя нам врятували окопи та укріплення, які найманці залишили після себе. Довелося вриватися в землю. Ближче до вечора терористи відступили. Ми зачистили село від бойовиків. Тоді мирних людей там залишилися одиниці. Вони й підтримували Україну, а прихильники «руського миру» виїхали до Росії.

Коли бійців українських бригад і батальйонів на Донеччині регулярно обстрілювали установками «Град» з території РФ, саме житомирські десантники першими навели понтонну переправу через річку Міус. У подальшому вони вивели через створений коридор з оточення російсько-терористичних військ інші наші підрозділи.

— Кінцевим епізодом рейду став штурм та звільнення районного центру Тельманове. Ми ще встигли передати його бійцям Національної гвардії, адже о 18.00 годині 6 вересня у Мінську було підписано документ про перемир'я, — зауважив фронтовик.

...Подвиг десантників належно оцінили не тільки українці, але й весь цивілізований світ. Потім світові військові експерти в один голос скажуть: «Так, вони зробили неймовірне!»

МІЖНАРОДНИЙ АЕРОПОРТ «ДОНЕЦЬК»

На цій неоголошеній війні В'ячеслав бував у багатьох екстремальних ситуаціях, але чергове відрядження під донецький аеропорт було для нього випробуванням на межі життя та смерті.

Січень 2015 року. Він виконував завдання на позиціях «Зеніт» і «Катер», що знаходилися неподалік летовища. Бойовики замислили підійти до українських вояків впритул й зненацька напасти на опорні пункти, тому й вдалися до раптової атаки. На наших арміїців сунули танки, БМП та наступала піхота терористів. Вогонь не вщухав й на мить. Наші прийняли бій. Ситуація загострювалася. У живій силі ворог переважав. На щастя, допомога прибула вчасно, терористи відступили. Крючков визнав, що тоді була лиха година, не здогадуючись, що ще більша небезпека чатує на нього попереду...

— Сутеніло. Упав туман. Майже нічого не було видно. На полі бою, метрів за 300 від нас, лежали вбиті. Я і три мої товариші отримали завдання добратися до них та подивитися, чи то не наші, — каже десантник. — Непомітно

рухалися до того місця. Як раптом хтось з товаришів зачепив розтяжку. Я йшов останнім. Хлопці пробігли, а навпроти мене вона розірвалася. Це був шок. Я упав на землю. Коли прийшов до тями, думав, що залишився без ноги, її я не відчував. Коли глянув, то побачив: нога при мені, але сильно пошкоджена і повернута вбік. Побратими зрозуміли що йти не зможу, тому без зайвого шуму на ношах евакуювали мене в укриття і надали першу медичну допомогу. Згодом я дізнався, що цими «двохсотими» виявилися «русские пацаны» з Челябінська.

Діагноз Славі лікарі поставили невтішний — відкритий перелом обох кісток правої ноги. Лікувався в Красноармійську, Дніпропетровську та Києві. Хірурги дістали кілька осколків. На ногу встановили апарат Ілізарова, а за деякий час — дві спеціальні пластини. Далі була тривала реабілітація. Біль поволі відступав. Як повернувся Крючков у Житомир, одразу ж пройшов військово-лікарську комісію. Після того йому повідомили, що до служби у високомобільних десантних військах він непридатний. У листопаді 2015 року звільнився з військової служби.

Та хлопець не розгубився і не втратив надії. Він поставив собі за мету одружитись, повернутись до армії і навіть мріє про офіцерські погони.

— Немає нічого неможливого. Я мріяв служити в десанті, мріяв бути контрактником, хотів захищати Україну — все це збулося. Незабаром з ноги знімуть металеві пластини, і спробую повернутись до служби, а в подальшому — прагну стати офіцером. Головне — не здаватися і вірити в краще, — впевнений В'ячеслав Крючков.

... Дай бог, щоб його нові плани стали реальністю. Всі труднощі, без сумніву, він подолає. Адже дійсно наділений якостями справжнього військовика — вольовий, витривалий і сильний духом.

Олег СУШИНСЬКИЙ

ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА
ЮРИДИЧНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ
МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ВІКТОР ЛЕВЧУК:

«ОБОВ'ЯЗОК ДЕРЖАВИ ДБАТИ ПРО ТИХ, ХТО ЇЇ ЗАХИЩАЄ»

Сьогодні десятки тисяч солдатів та офіцерів Українського війська відстоюють державний суверенітет і територіальну цілісність України.

Після завершення виконання завдань в антитерористичній операції вони мають право на отримання статусу учасника бойових дій.

Ми звернулись до заступника директора Юридичного департаменту Міністерства оборони України Віктора Левчука з проханням роз'яснити механізм отримання посвідчення учасника бойових дій, розповісти про пільги і гарантії, передбачені для учасників АТО

– Про початок проведення антитерористичної операції Рада національної безпеки і оборони України оголосила 13 квітня 2014 року, – говорить Віктор Дмитрович. – А вже 20 серпня з'явилася постанова Кабінету Міністрів № 413, що затвердила Порядок надання статусу учасника бойових дій особам, які брали в ній безпосередню участь. Це, як на мене, свідчить про розуміння державою важливості завдань, які вони виконують, а також піклування про захисників Батьківщини.

– І що цей Порядок передбачає?

– У Міністерстві оборони України, Генеральному штабі Збройних Сил України, командуваннях видів Збройних Сил України працюють комісії з питань надання статусу учасників бойових дій. Так ось, командири частин, чиї підлеглі брали участь в АТО, повинні подати на розгляд зазначених комісій довідку, яка засвідчує, що військовослужбовець брав безпосередню участь у її проведенні, а також витяги з наказів, які підтверджують прибуття і вибуття з частини, витяги із наказів першого заступника керівника Антитерористичного центру про прибуття та залучення до проведення антитерористичної операції та вибуття до місця постійної дислокації.

До зазначених документів можуть бути додані, за наявності, посвідчення про відрядження, витяги з директив, розпоряджень, оперативних завдань, журналів бойових дій, бойових донесень, дислокацій, книг нарядів, графіків несення служби, звітів, зведень, донесень, матеріалів спеціальних (службових) розслідувань за фактами отримання поранень, а також інші офіційні документи, видані державними органами, що містять достатні докази про безпосередню участь особи в АТО в районах її проведення.

Також додається інформація про особу, якій надається статус учасника бойових дій, її згода на збирання та обробку персональ-

них даних згідно з вимогами Закону України «Про захист персональних даних», копія першої сторінки паспорта громадянина України.

Усі документи завіряються командиром військової частини та скріплюються гербовою печаткою. При звільненні зі служби учасники антитерористичної операції подають усі ці документи до комісій обласних військових комісаріатів та міського військового комісаріату міста Києва.

– Якими пільгами користуються сьогодні учасники антитерористичної операції?

– Зокрема, 75-відсотковою знижкою при оплаті комунальних послуг, позачерговим встановленням на пільгових умовах квартирних телефонів, безкоштовним проїздом усіма видами міського та приміського пасажирського транспорту. Вони також мають право на безплатний проїзд один раз на два роки – туди і назад – залізничним, водним, повітряним або міжміським автотранспортом. А також мають право на безкоштовне одержання ліків за рецептами, санаторно-курортне лікування, щорічне медобстеження та диспансеризацію, виплату допомоги за тимчасовою непрацездатністю в розмірі 100 відсотків середньої зарплати незалежно від трудового стажу.

Якщо на підприємстві чи в організації, де працює така людина, відбувається скорочення штату працівників, то вона має переважне право на залишення на роботі. Надається і право на використання чергової щорічної відпустки у зручний час та отримання додаткової відпустки зі збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік.

Громадяни, які захищали країну від ворога, мають право і на першочергове забезпечення житлом. Ті, хто зазнав поранення, контузії або каліцтва, повинні отримати його протягом 2 років з дня взяття на квартирний облік. Парламент наділив учасників бойових дій правом на першочергове отримання земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва тощо.

Повний перелік пільг прописаний в Законах України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

**– На цій неоголошеній про-
ти нашої держави війні за-
гинуло понад 2200 військо-
вослужбовців. Чи можуть їхні
рідні і близькі розраховувати
на якусь допомогу?**

– У разі загибелі чи смерті військовика вони отримують грошову допомогу в розмірі 500-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на дату загибелі (на сьогодні це 1378 грн), тобто 689 тисяч гривень. Ця сума виплачується рівними частинами батькам, дружині, дітям до 18 років, а якщо вони навчаються, то до 23 років. Документи, необхідні для її отримання, оформляються через обласні військові комісаріати. Якщо хтось, наприклад, батько, відмовиться від цієї допомоги, то його частка розподіляється між іншими особами, які мають право на її отримання. Ця норма закону розповсюджується на родичів і тих військовозобов'язаних чи резервістів, які були призвані на навчальні та спеціальні збори, для проходження служби у військовому резерві, а їхня смерть пов'язана з виконанням службових обов'язків.

2014 року 778 родинам загиблих було виплачено понад 465 мільйонів гривень, а 2015-го 885 родин отримали майже 535 мільйонів гривень.

З початком антитерористичної операції до чинного законодавства внесено низку змін. Зокрема внесено зміни і до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

Відповідно до них членам сімей військовослужбовців, які загинули чи померли внаслідок поранення, контузії або каліцтва, зазнаних під час захисту Батьківщини, які є непрацездатними та перебували на утриманні загиблого, пенсія в разі втрати годувальника виплачується в розмірі 70 процентів його грошового забезпечення на одного непрацездатного члена сім'ї.

Якщо на утриманні загиблого перебували двоє і більше членів сім'ї, пенсія призначається у розмірі 90 процентів його грошового забезпечення і розподіляється між ними рівними частками, але не менше ніж 40 процентів на кожного непрацездатного члена сім'ї.

Особи, яким раніше призначено пенсію в разі втрати годувальника, відповідно до цього закону мають право на перерахування пенсії з урахуванням змін.

– Які грошові компенсації передбачені тим, хто дістав поранення чи контузію?

– Їхній розмір встановлюється на день проходження медико-соціальної експертної комісії. Наприклад, сьогодні згідно із розмірами, які встановлені на 1 січня 2016 року, за поранення (контузію, травму, каліцтво) без встановлення інвалідності людина може отримати від 964,6 до 96,46 тисяч гривень – залежно від відсотка втрати працездатності: 1 відсоток обчислюється 964,6 гривні.

При інвалідності розмір виплат залежить від групи і причинного зв'язку. Наприклад, якщо інвалідність настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), якого особа зазнала під час виконання обов'язків військової служби, то інвалід 1-ї групи отримує 344,5 тисячі гривень, 2-ї – 275,6 тисячі гривень, 3-ї – 206,7 тисячі гривень. Зазначений розмір встановлено на сьогодні

Учасники бойових дій,
а також сім'ї загиблих
військовослужбовців-
учасників АТО, які потребують
поліпшення житлових умов,
мають право на забезпечення
житловою площею

та залежить від того, який прожитковий мінімум діє на час виплати.

Якщо солдат чи офіцер дістав інвалідність під час проходження військової служби, тобто не в зоні проведення антитерористичної операції, то в таких випадках діють інші норми. Зокрема, в разі признання 1 групи інвалідності виплачується 165,4 тисячі гривень, 2-ї – 124 тисячі гривень, а 3-ї – 96,5 тисячі гривень. Сума виплат теж залежить від розміру прожиткового мінімуму.

Документи для виплати допомоги тим, хто проходить військоvu службу, оформлюються через фінансову службу військової частини, звільненим – через обласні військові комісаріати.

– Які саме документи?

– Для цього потрібно насамперед написати заяву про виплату одноразової грошової допомоги, відповідні бланки є у військоматах. До неї слід додати копію довідки медико-соціальної експертної комісії про встановлення відсотка та причинного зв'язку втрати працездатності або встановленої інвалідності (видають МСЕК Міністерства охорони здоров'я), постанови відповідної військово-лікарської комісії щодо встановлення причинного зв'язку поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання, копію довідки командира військової частини про причини та обставини поранення, копії військового квитка (для звільнених зі служби), сторінок паспорта з даними про прізвище, ім'я та по батькові і місце реєстрації, ідентифікаційного коду.

– Чи мають право родини учасників АТО, загиблих та поранених отримати, субсидію на оплату житлово-комунальних послуг?

– Так. При цьому при її призначенні особам, які брали чи беруть безпосередню участь у АТО, членам їхніх сімей до сукупного доходу родини не враховується отримане ними у період безпосередньої участі у проведенні антитерористичної операції грошове забезпечення та інші виплати і види соціальної допомоги.

Окрім цього, не враховується і допомога на поховання, одноразова допомога, яка надається відповідно до законодавства або за рішеннями органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності.

– Питання, відповідь на яке непокоїть тисячі наших читачів. Стосовно квартирної проблеми – чи не найболючішою для багатьох українців, зокрема й тих, хто воював чи воює на Донбасі...

– Учасники бойових дій, а також сім'ї загиблих військовослужбовців-учасників АТО, які потребують поліпшення житло-

вих умов, мають право на забезпечення житловою площею.

Зростання цін на ринку нерухомості та наявність обмежень щодо вартості одного квадратного метра житла унеможливили придбання квартир на вторинному ринку та на умовах пайової участі 2014 року.

З метою вирішення питань, пов'язаних із придбанням нерухомості в регіонах України, Міноборони ініціювало внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на будівництво і придбання житла для військовослужбовців, що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 р. № 147. Відповідно до внесених змін (постанови Кабінету Міністрів України від 25 травня 2015 р. № 325 та 17 червня 2015 р. № 404) переможцем визначається учасник конкурсу, який подав найвигіднішу конкурсну пропозицію, за якою вартість придбання 1 м² загальної площі житла на умовах пайової участі та на вторинному ринку в регіонах України є найнижчою серед запропонованих і не перевищує опосередковану вартість спорудження житла за регіонами України, визначену Мінрегіоном:

для м. Києва та Київської області – опосередковану вартість спорудження житла у відповідному регіоні, збільшену вдвічі; для Львова та Одеси – опосередковану вартість спорудження житла у відповідному регіоні, визначену на II і III квартали 2015 р., збільшену в 1,75 раза; для інших обласних центрів та міст – опосередковану вартість спорудження житла у відповідному регіоні, збільшену в 1,5 раза, що дозволило придбати у 2015 році 1024 квартири на вторинному ринку та на умовах пайової участі в регіонах України для забезпечення потреб Збройних Сил України.

Крім того, скасовано обмеження щодо розподілу коштів на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу таким головним розпорядником бюджетних коштів, як Міноборони, МВС, ДСНС, Адміністрація Держприкордонслужби, СБУ, Управління державної охорони, Служба зовнішньої розвідки, Державне космічне агентство та Адміністрація Держспецзв'язку. Раніше обсяг таких витрат не повинен був перевищувати 20 відсотків від загального обсягу видатків на відповідний рік.

Загалом ці зміни були спрямовані на активізацію процесу придбання квартир для забезпечення військовослужбовців житлом.

Також варто звернути увагу на те, що відповідно до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» до компетенції місцевих державних адміністрацій належить вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням соціального захисту соціально незахищених громадян – пенсіонерів, інвалідів, одиноких непрацездатних, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб із їхнього числа, одиноких матерів, багатодітних сімей, інших громадян, які внаслідок недостатньої матеріальної забезпеченості потребують

допомоги та соціальної підтримки з боку держави.

З цією метою згідно із Законом України «Про житловий фонд соціального призначення» органи місцевого самоврядування створюють житловий фонд соціального призначення за рахунок коштів місцевих бюджетів, інших джерел фінансування, здійснюють управління житловим фондом соціального призначення, організовують його належне обслуговування та ремонт, упорядкування та утримання прибудинкових територій.

Для отримання житла учасникам АТО, а також сім'ям загиблих, необхідно насамперед перебувати на квартирному обліку. При цьому на квартирний облік зараховуються особи, які потребують поліпшення житлових умов, наприклад, сім'ї, забезпечені житловою площею нижче за рівень, визначений органами місцевого самоврядування; які проживають у приміщенні, що не відповідає встановленим санітарним і технічним вимогам; які хворіють на тяжкі форми деяких хронічних захворювань, через що з чим не

можуть проживати в комунальній квартирі або в одній кімнаті з членами своєї сім'ї, які проживають у гуртожитках чи з інших встановлених законом підстав.

Перш за все необхідно надати перелік необхідних документів для зарахування на квартирних облік. Дізнатись відповідну інформацію можна в органах квартирно-експлуатаційного забезпечення Міністерства оборони України або у відділі, що здійснює зарахування на квартирний облік у виконавчому органі міської, селищної, сільської ради (якщо забезпечення здійснюється органами місцевого самоврядування).

Після подачі заяви та відповідних документів протягом місячного терміну зазначені особи повинні отримати письмову відповідь з повідомленням про дату взяття на облік, номер черги або підстави відмови в задоволенні заяви. Таким чином, ордер на житлове приміщення можна отримати лише в порядку черги.

Інтерв'ю провів
Сергій ЗЯТЬЄВ

Україна перебуває у стані неоголошеної проти неї війни, коли російсько-терористичні війська намагаються розчленувати нашу територію, позбавивши українців державності. Та навіть у цей надскладний для нас час, коли озброєному до зубів і добре вишколеному агресору протистоять українські військовики, вистачає людей, які своїми діями підривають бойову готовність армії, самохітно чи мимовільно сприяючи противнику в реалізації його злочинних намірів

ГОЛОВНИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ПРОКУРОР УКРАЇНИ АНАТОЛІЙ МАТІОС: «АБСОЛЮТНА БІЛЬШІСТЬ СОЛДАТІВ ТА ОФІЦЕРІВ З ЧЕСТЮ ЗАХИЩАЮТЬ СВОЮ БАТЬКІВЩИНУ»

Про криміногенну ситуацію, що склалася на сьогодні у Збройних Силах та інших військових формуваннях, ми попросили розповісти заступника Генерального прокурора України – головного військового прокурора України, заслуженого юриста України генерал-лейтенанта юстиції Анатолія Матіоса.

– **Анатолію Васильовичу, які злочини є найбільш поширеними?**

– Це, зокрема, злочини, пов'язані з ухиленням від військової служби, порушенням правил поведінки зі зброєю, а також викрадення, привласнення військовиками зброї, боєприпасів, вибухових речовин, військового майна тощо.

– **Корупція, хабарництво є чи не найстрашнішим злом не лише в нашому суспільстві загалом, а й у Збройних Силах.**

– Змушений констатувати, що деяким громадянам начхати, вибачте, на долю країни: вони мають виключно меркантильні інтереси. Тому дбають лише про власну кишеню.

Тільки протягом 2015 року військові прокурори направили до суду близько 130 кримінальних проваджень щодо 149 посадових осіб, яким висунуті звинувачення в корупційних діях. Майже 80 з них звинувачують в отриманні хабарів. А у 2014-му до суду були направлені 64 обвинувальні акти щодо 68 осіб, з яких 17 – за хабарництво.

Якщо говорити про сьогоднішнє, то вже 2016 року

На сьогодні створено військову прокуратуру сил антитерористичної операції. У її підпорядкуванні перебувають військові прокуратори Харківського, Донецького та Луганського гарнізонів, 112 прокурорсько-слідчих працівників

до суду спрямовано 23 кримінальних проваджень стосовно 24 посадовців, звинувачених у хабарництві.

– **Назвіть, будь ласка, конкретні приклади того, як людина заради збагачення порушує не лише закони, а й моральні засади.**

– Упродовж 2014-1015 років посадові особи Житомирського бронетанкового заводу, зловживаючи службовим становищем, привласнили 20 двигунів вартістю 6,8 млн грн, передавши їх комерційній структурі.

Сьогодні за даним фактом триває слідство. Розслідується

Нещодавно прокуратура виявила і вилучила один з найбільших арсеналів зброї та боєприпасів, які планували вивезти із зони АТО до Києва. Вилучена зброя мала потрапити до столиці «з метою її подальшої реалізації незаконним військовим формуванням»

кримінальне провадження і за підозрою низки керівників офіцерського складу речових служб Національної гвардії України. Вони звинувачуються у заволодінні шляхом зловживання службовим становищем речовим та іншим військовим майном вартістю майже 300 тисяч гривень.

– Переважна більшість офіцерів військових комісаріатів сумлінно виконують роботу з мобілізації громадян до війська. Але є серед них і ті, хто під час мобілізаційних хвиль намагається нажитися, допомагаючи так званим ухильникам відкупитися од служби в армії...

– Минулого року викрито 23 факти корупційних правопорушень, пов'язаних з ухиленням від призову за мобілізацією або до строкової військової служби, за якими притягнуто до кримінальної відповідальності 26 працівників військових комісаріатів, серед них 7 військових комісарів та 12 працівників військових комісаріатів засуджено. Суми хабарів, які вони брали, становили від 300 доларів до 3 тисяч євро.

Вже цього року за «хабарництво» затримано та заарештовано одного працівника військового комісаріату, обвинувальні акти щодо ще двох направлено до суду.

Зауважу, що совістю і гідністю торгують не лише офіцери-військкоматівці, а й працівники ЗС України, які там працюють. Наприклад, минулого року на Хмельниччині було затримано «на гарячому» лікаря-травматолога призовної комісії, який вимагав від військовослужбовця запасу 1000 доларів США. Ціна питання – сприяння в ухиленні від призову за мобілізацією.

У Закарпатській області під час одержання 5 тисяч гривень затримали тимчасового виконувача обов'язків командира однієї з військових частин.

У таку суму цей пан оцінив послуги щодо невнесення свого підлеглого у списки військовослужбовців, які відряджалися в зону проведення АТО. Перелік таких фактів можна продовжити.

– Не можемо ми оминати і такої проблеми, як розповсюдження на теренах України зброї і боєприпасів, що вивозяться із зони проведення антитерористичної операції...

– Нещодавно наші співробітники вилучили пістолети ТТ та «Іж-79», гранату «Ф-1» із запалом, два вибухові пристрої. А також... пістолет-кулемет Шпагіна з чотирма магазинами, кулемет Дегтярьова з двома змінними стволами та чотири диски магазинів до нього, бойові патрони калібру 7,62 у кількості 1660 штук! Весь цей арсенал, яким,

погодьтеся, можна було озброїти невеличкий армійський підрозділ, зберігався у приватному помешканні колишнього військовика – учасника АТО.

– Теж не так давно в ході пошуково-оперативних заходів ми вилучили 150 гранат різного типу та запалів до них, близько 20 тисяч набоїв калібру 7,62 мм, майже 90 порохових зарядів до гранатомета, а також 95 кумулятивних пострілів.

– Якими підрозділами представлена військова прокуратура в районі АТО?

– На сьогодні утворено військову прокуратуру сил антитерористичної операції (на правах регіональної). У її підпорядкуванні перебувають військові прокуратури Харківського, Донецького та Луганського гарнізонів, 112 прокурорсько-слідчих працівників.

Хочу сказати, що абсолютна більшість військовослужбовців ЗС, інших військових формувань чесно і сумлінно виконують свої обов'язки щодо захисту Батьківщини. Вони щоденно, щогодини і щохвилини ризикують власним життям заради майбутнього України, своїх дітей. І за це їм низький уклін і людська шана.

– Дякую, Анатолію Васильовичу, за розмову.

Інтерв'ю провів
Сергій ЗЯТЬЄВ

ТЕРИТОРІЯ ДОБРА

І знову – багатогодинний бій. Щоночі рядового запасу Володимира Гузика переслідували спогади про пережите на Майдані під час Революції гідності. Потому були бої на Сході у складі «Айдару». А коли підрозділ включили до лав ЗСУ, чоловік воював у 24-му окремому штурмовому батальйоні.

Після демобілізації у вересні 2015 року Володимир повернувся на рідну Бродівщину, що на Львівщині. Відтоді минуле постійно нагадувало про себе. Дві контузії, що дістав на Майдані та поблизу Металіста в Луганській області, постійно турбували чоловіка. Безсонні ночі, нескінченні чашки кави, десятки викурених цигарок. Лікарі не знали, як полегшити його страждання. Одного разу Гузик зустрів земляка, який розповів, що в Києві допомогли його побратиму з 80-ї бригади. Той мав схожі симптоми, на які страждав і Володимир. Так він дізнався про Центр медико-психологічної реабілітації при Інституті медицини праці

Національної академії медичних наук України.

– Володимир Гузик потрапив до нас після госпіталізації в кількох медичних закладах. На жаль, хвороба не відступала. Ми ж до того часу пролікували понад 360 військових зі схожими посттравматичними симптомами, тому його випадок нас не засмутив, – говорить головний лікар Інституту медицини праці Тетяна Харченко. – Ще коли розпочиналися бойові дії на Сході, ми побачили, як багато військових повертаються з зони АТО із хронічним стресом. Тому із нашими колегами – фахівцями Інституту психології ім. Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України

подумали, як можемо допомогти захисникам із проблемами посттравматичного синдрому (ПТСР). І вже незабаром на базі лікарні нашого інституту прийняли першого військового.

Звісно, центр був організований не на порожньому місці. Спочатку треба було все юридично оформити, укласти договори про співпрацю із силовими відомствами, виділити фонд ліжко-місць. А ще – підібрати персонал психологів та психотерапевтів з відповідною освітою і, головне, досвідом роботи із такими тяжкохворими. Приємно, що до ініціативи лікарів долучилися численні небайдужі. Це і волонтери, і члени громадського об'єднання

Дві контузії, що Володимир Гузік отримав на Майдані та в зоні АТО, постійно турбували колишнього бійця. В центрі він отримав кваліфіковану допомогу

«Ліга офіцерів», а також понад двадцять психологів-волонтерів із Інституту психології. Ми виділили для учасників АТО та членів їхніх родин 40 із 80 ліжок нашого лікувального закладу.

– Першого хворого із зони АТО, що пролікувався в нашому Центрі, я пам'ятаю й досі, – продовжує Тетяна Дмитрівна Харченко. – Мені тоді здалося, що хлопець має важку форму ДЦП. Його привіз у інвалідному візку волонтер. Боець постійно смикався, говорити не міг, ледь ступав

два-три кроки на милицях. З виписок із госпіталів ми дізналися, що він був тричі контужений, воював під Іловайськом. Так сталося, що наші колеги-медики не зробили йому МРТ. Ми ж відразу взялися до справи, відправили військового до колег з Інституту нейрохірургії. Там з'ясувалося, що в нього численні крововиливи. Зрозуміло, що тих 24-х днів, що ми зазвичай витрачаємо на одного хворого із зони АТО, солдату для одужання було мало. З перервами він пройшов чотири

курси. Нещодавно я зустрічалася з ним та його дружиною. Сьогодні чоловік прекрасно розмовляє, вільно рухається, щоправда, поки що ходить з ціпком. Колишній солдат вже навіть підшукує у своєму рідному Кривому Розі роботу! Це яскравий приклад того, що за кожного пораненого треба боротися, не опускаючи рук навіть у найважчих ситуаціях.

За словами Людмили Литвиненко, наукового співробітника і психолога-консультанта лабораторії консультативної психології та психотерапії Інституту психології ім. Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, за час роботи з пораненими в зоні АТО та тими з них, хто страждає на ПТСР, психологів залежності від локалізації поранень мусять враховувати специфічні аспекти запитів. Приміром, пацієнти з ампутованими кінцівками перш за все потребують допомоги в подоланні фантомних болів та роботі з образом тіла. При пораненнях голови та контузіїях

Головний лікар Тетяна Харченко: «В Інституті медицини праці ми пролікували понад 360 військових з ПТСР»

Клініка Інституту медицини праці має надсучасне обладнання. До медичної складової входять фізіотерапія (масаж, кисневий коктейль, магнітолазер, електропроцедури, пресотерапія, ударно-хвильова терапія) та фармакотерапія, лікування супутньої соматичної патології (судинні, вітамінні, гастроентерологічні, нейротрофічні прояви). Психофармакологічна терапія спрямована на зниження рівня імпульсивності, агресивності, депресії та на нормалізацію сну. Задля реалізації такої багатокomпонентної моделі лікувально-реабілітаційних заходів необхідні злагоджені зусилля команди фахівців різного профілю. Тому в Центрі медико-психологічної реабілітації з кожним пацієнтом з ПТСР працюють лікарі, психотерапевти, клінічні психологи, медичні сестри.

В Центрі медико-психологічної реабілітації воїни АТО проходять терапію мистецтвом і творчим самовираженням

робота ведеться на тлі неврологічних проблем: головні болі, втрата пам'яті, складності з увагою, мисленням, координацією рухів. Прикуті до ліжка пацієнти певний час можуть дратуватися через неможливість контролювати своє тіло та простір. Воїни з порушеннями дихання (не можуть говорити) страждають через неможливість висловити свої переживання та відчуття. Тому для адекватного підбору методів роботи психолог має брати до уваги статус фізичної активності та доступності пацієнта для надання психологічної допомоги. До того ж поранені та хворі воїни можуть мати різний статус фізичної та психічної активності.

– Мені запам'ятався випадок, коли ми працювали з офіцером, що мав досвід бойових дій і був тяжко поранений уламками міни під час обстрілу підрозділу,

– розповідає психолог Людмила Литвиненко. – Попри це, після трьох тяжких операцій чоловік мав чудовий настрій та бажання швидше повернутися до «своїх хлопців», адже «знав, на що йшов». Його постійно підтримували родина та друзі. Лікарі відзначили швидку динаміку зцілення, відсутність ускладнень. Інший випадок – доброволець, майданівець, отримав на Сході уламкове поранення ноги та органів малого тазу. Після кількох операцій та короткого періоду реабілітації, пересуваючись на милицях, почав допомагати побратимам як волонтер. Лікарі теж дали хороший прогноз. Та був і інший випадок – мобілізований із запасу, який після харчового отруєння був госпіталізований із загостренням виразкової хвороби шлунка, не хотів повного одужання, щоб не повертатись

у зону АТО. Ці приклади високої та низької мотивації до одужання медики та психологи теж беруть до уваги під час роботи із військовослужбовцями.

ОСОБЛИВІ ПАЦІЄНТИ

Для людини, що переживає кризову ситуацію, важливо, щоб поруч із нею був значущий співрозмовник. Так звані «задушевні» бесіди необхідні, щоб негативні почуття, переживання хворого виходили назовні. Коли людина страждає, то потребує підтримки і любові інших.

Військовослужбовці і демобілізовані, що проходять реабілітацію в центрі – особливі. На їхню долю випало дуже багато важких, іноді надлюдських, переживань. Тому до програми допомоги цим пацієнтам входить психологічна підтримка й психологічна реабілітація.

У більшості військовослужбовців і демобілізованих, які перебували на лікуванні в Центрі медико-психологічної реабілітації, наявні одні й ті ж характерні порушення

Сергій Бендер: «Завдяки лікуванню в Центрі медико-психологічної реабілітації я повернувся до повноцінного життя»

Психолог
Людмила
Литвиненко:

«Наші пацієнти – особливі. На їхню долю випало багато важких, іноді надлюдських, переживань»

внутрішньої рівноваги. Оскільки вони виявилися у надзвичайних за сучасними людськими мірками умовах, то для виживання їм потрібні були такі навички і способи поведінки, які не можна вважати нормальними і загальноприйнятними в мирному житті. Все, що відбувалося в зоні бойових дій, має мало спільного з нормальним людським життям. З розповідей багатьох бійців повернення додому було чи не важчим за воєнні переживання: ні з ким було поговорити про наболіле, не було почуття повної безпеки, і легше було приховувати емоції, аніж

дозволити їм вирватися назовні, з ризиком втратити контроль. Наші хлопці хочуть бути зрозумілими і соціально визнаними у мирному житті. На жаль, нерідко в людей, які повертаються із зони бойових дій, спостерігається своєрідне «приголомшення» при зіткненні з реальністю.

– Під час бойових дій під Слов'янськом я був контужений, дістав тяжке поранення, – говорить рядовий запасу Сергій Бендер. – Тривалий час лікувався, але покращення практично не відчував. Постійно страждав на головний біль, безсоння, швидку

втомлюваність. До того, як пішов добровольцем до війська, працював зварювальником. Після демобілізації, у свої 34 роки, відчув, що вже не можу повернутися до цієї справи. Чесно – опустил руки. Якби не випадок, який привів мене до Центру на Саксаганського, 75, що в Києві, навіть не знаю, де б я був зараз.

– В Інституті медицини працює Сергій вже вдруге, – говорить Людмила Литвиненко. – Спостерігаємо суттєві позитивні зміни. Медичне лікування, звісно, досягло певного результату. Але до цього наш солдат, як і решта пацієнтів, пройшов через терапію мистецтвом і творчим самовираженням, арт-терапію, тілесно-орієнтовану психотерапію та інші методики.

Коли ми залишали Центр, то побачили зворушливу картину. Сергія Бендера приїхала відвідати родина. Десятирічний син бійця кинувся в обійми батька. А той, як і колись до війни, зміг підхопити його і високо підняти на руках. Отже, незломлені герої знову у строю!

Олександр ПРИСЯЖНИЙ
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО
(фото)

СЕРІАЛ «ВІЙСЬКОВИЙ ШПИТАЛЬ» – ПРО ПЕРЕДОВУ МЕДИЧНОГО ФРОНТУ

10 березня відбувся перший день зйомок медичної драми виробництва телеканалу «Україна» – серіалу «Військовий шпиталь». Зйомки проводитимуться в Києві. Прем'єра серіалу відбудеться восени 2016 року.

Головний герой фільму – військовий хірург Сергій Задорожний, для якого робота у шпиталі – лише перепочинок між відрядженнями в найгарячіші точки планети у складі миротворчих місій ООН. Але доля розпорядилася по-іншому: починаються події на Майдані, а потім АТО на Сході України, тож і колектив шпиталю опиняється на передовій медичного фронту.

«Військовий шпиталь» – це актуальний телевізійний серіал про цінності і про вибір, який робить кожен з лікарів-героїв. Це проект про долі пересічних людей і про місто, звичне і розмірене життя яких поділене подіями 2014 року на «до» і «після». Кожна серія картини – окрема драма людини, яка за велінням долі опинилася на лінії вогню. Це серіал про людські цінності, про життя людей, які потрапили

в екстремальні для себе ситуації. З одного боку, «Військовий шпиталь» – це історія лікарів, які, перебуваючи у мирному Києві, стикаються з трагедіями людей, що побували на війні. З другого боку, це історія пацієнтів військового госпіталю, чий життя були змінені Майданом і АТО.

СВІТЛАНА З «ШИРОКОГО ЛАНУ»

У війни – не жіноче обличчя, але коли почалися бойові дії на Сході України, тисячі жінок добровільно пішли захищати Батьківщину. Серед них і наша колега – журналістка з Миколаївщини Світлана Мандебура.

Жінка залишила улюблену роботу та налагоджений побут і вже більше року служить рядовим бійцем. А вдома на неї чекають діти і онуки, чекають і розуміють, що їхня рідна людина зробила правильний вибір

Очаків живе армійськими буднями

Пані Світлана живе в невеликому містечку Очаків, яке місцеві жартوما називають великим гарнізоном. І хоча вони з чоловіком – люди цивільні, про військові проблеми знають не з чуток. Уже багато років Світлана Миколаївна працює заступником редактора місцевої газети «Очаків», а які новини можуть бути головними в місті, де кожен другий – військовослужбовець?

Коли розпочалися події на Сході України, Світлана не могла залишитися осторонь, і разом з подругами активно почала займатися волонтерською діяльністю. Залучила до цієї благородної справи і своїх домашніх: чоловіка, доньок і навіть восьмирічного сина Богданчика.

Спочатку допомагали евакуйованим дітям із Донеччини та Луганщини, яких треба було одягти, нагодувати, обігріти. А коли розпочалися активні бойові

дії, допомоги стали потребувати й військові.

– Я з жахом згадую початок військових дій, коли перших хлопців із 73-го морського центру спеціальних операцій відправляли в зону АТО. Ненавчені, без бронешитів, кевларових шоломів, запасу медикаментів, води, харчування... Серед них був і мій зять, морпіх, який добровільно пішов на фронт із першою хвилею мобілізації. Ми збирали кошти, шукали бронешити, переправляли медикаменти... Взували, одягали, плели маскувальні сітки. Майже не вистачало часу на сон: удень – робота, ввечері – плетемо сітки, готуємо харчові набори, – розповідає Світлана. – Я так занурилася у військову сферу, що згодом зрозуміла: моє місце – в зоні АТО, я маю бути серед тих, хто боронить східні рубежі Батьківщини. Побачити все на власні очі, допомогти нашим хлопцям».

Роботи медикам вистачає, адже прибувають хлопці не тільки з вогневими пораненнями, а й з побутовими травмами, у польових умовах їх безліч. Хтось поранився на будівництві бліндажів, хтось під час ремонту техніки...

Перший етап служби — навчання

До підготовки жінка поставилася дуже відповідально. Пані Світлана — військовозобов'язана, вона медична сестра запасу. Свого часу, навчаючись у Чернівецькому державному університеті, пройшла курс медичних сестер цивільної оборони.

Та це було понад чверть століття тому, тож жінка вирішила поновити знання з медицини і пройшла курс медичної підготовки сестер Червоного Хреста. Після чого звернулася до військомату. Із четвертою хвилику мобілізації Світлана Мандебур добровільно пішла до війська рядовим бійцем.

Служба розпочалася з навчання на полігоні «Широкий Лан», де новобранці опановували ази військової справи: вчилися стріляти з автомата, кидати

гранати, окопуватися, ховатися від танків.

— Нас було лише дві жінки — я і Олена. Обидві пішли до війська добровільно, разом служимо у 1-й гвардійській танковій бригаді, але я — у медичній роті, а вона — у розвідці, — розповідає Світлана.

І хоча говорять, що війна — не жіноча справа, але на фронті представниць прекрасної статі, за словами Світлани Мандебури, чимало. Наприклад, у 1-й танковій бригаді жінки-військові є у медроті, підрозділах зв'язку, розвідці, штабі, є навіть танкістки.

До 1-ї окремої гвардійської танкової бригади Світлана Мандебур прибула 14 березня 2015 року. Тут, працюючи у складі медичної роти під керівництвом досвідчених лікарів та медичних сестер, вона поновила свої теоретичні знання з медицини та набула практичних навичок, а

вже на початку липня розпочала службу в зоні АТО.

Фронтіві будні

Про свої фронтіві враження Світлана розповідає небагато: — Жили у бліндажах, до обстрілів звикли. У нас навіть кіт, що прибився до роти, на них не звертає уваги. Сприймаєш обстріли, як буденне. Зазвичай вони розпочинаються якраз «під вечерю». П'єш чай і тут починається обстріл. Не страшно, просто огидно. Бліндаж трясеться, в чай сиплеться труха...

Каже, роботи медикам там вистачає, адже прибувають хлопці не тільки з вогневими пораненнями, а й з побутовими травмами, у польових умовах їх безліч. Хтось поранився на будівництві бліндажів, хтось під час ремонту техніки... Крім того, трапляються і звичайні захворювання, зокрема застуда та грип.

Окрім своїх безпосередніх обов'язків, представниці прекрасної статі за власним бажанням виконують ще купу різних справ: під час будівництва бліндажів стежать, щоб споруди були затишними та безпечними; перевіряють умови зберігання та якість продуктів. Готують теж переважно жінки

Військові медики відбудовують на Донбасі мости миру та порозуміння

До військових медиків по допомогу звертається і цивільне населення. Так, Світлана розповідає, що вже декілька місяців лікарі танкової бригади ведуть прийом на базі Вугледарської районної лікарні. Місцеві жителі

до них ставляться з великою повагою.

– Там люди дуже потерпають від бойових дій, а ми для них як посланці миру, як часточка України, – каже Світлана.

Жінка розповідає, що лікуватися до наших військових медиків йдуть люди навіть з «іншого боку». – Пригадую, коли одного ранку до нашого бліндажа крадь-

кома завітала жіночка з малою дитиною, запитала, де можна знайти військових лікарів. Жінка розповіла, що її дитинка впала та забилася, але коли вони звернулися «до своїх» лікарів, ті допомоги не надали. Тож мати з хворою донькою, долаючи всі блокпости, з території так званої «ДНР» приїхали до наших лікарів. І вони не помилися: дівчинці була надана фахова допомога. Жінка була дуже вдячна нашим лікарям за їхні вміння та щирі слова, які дійсно творять чудеса, – згадує Світлана Миколаївна.

Пані Світлана переконана, що військові медики виконують на Донбасі почесну місію відбудови миру і порозуміння.

– У нас лікарі з різних куточків України: Рівного, Чернігова, Чернівців, Харкова, Миколаєва, Івано-Франківська... І кожний привіз свої технології, свій досвід роботи. Це чудові люди, і я пишаюся ними, – з гордістю каже вона.

Жіноцтво в бойових умовах

Про своїх бойових побратимів Світлана може розповідати годинами: про молоденьку медичну сестричку Марійку Клименко, яка на фронті зустріла своє кохання – бойового фельдшера з Миколаївщини Сергія Верстюка (вони нещодавно побралися); про свою бойову подругу одеситку Ларису Лосеву, яка у 48 років добровільно пішла до війська; про медичних сестер медроти – контрактниць Людмилу Стеченко та Тетяну Півень...

Розповідаючи про фронтові будні, Світлана каже, що завдяки перебуванню жінок у зоні бойових дій чоловіки стають більш організованими. До того ж, окрім своїх безпосередніх обов'язків, представниці прекрасної статі за власним бажанням виконують ще купу різних справ: під час будівництва бліндажів стежать, щоб споруди були затишними та безпечними; перевіряють умови зберігання та якість продуктів; слідкують за тим, щоб у блінда-

жах та на прилеглий до них території було чисто тощо. Готують теж переважно жінки.

– У медичній роті найчастіше по кухні чергували я та Лариса Лосева. Вона з Одеси, там працювала в лабораторії, до війська пішла добровільно.

Побувавши в зоні АТО, я побачила, що жінки та чоловіки добре доповнюють одне одного, ми організуємо чоловіків, а вони нас, – каже пані Світлана.

«Війна змінила нас»

– Мені дуже пощастило з командирами. Коли йшла на фронт, думала, що тут треба все перебудувати, а зараз бачу, що армія кардинально змінилася, – вважає жінка. – Нині є і медикаменти, і продукти, і форма. Хоча, може, мені просто пощастило, і я потрапила у частину, де все гаразд.

Навіть в умовах бойових дій Світлана вела нотатки, де фіксувала найбільш цікаві факти. Видаватиме книгу чи цикл статей, поки не знає.

– Це ще не відболіло, треба час, щоб усе це осмислити, – ділиться думками Світлана. – Війна на Сході змусила нас переглянути погляди на багато речей. Усі, хто побував у зоні АТО, стали зовсім іншими. Ми навчилися цінувати життя.

Наприкінці грудня Світлана повернулася до Гончарівського, думала, що вже по документи, адже відслужила свій термін, але поки що звільнення відкладається. Вийшов наказ Президента про продовження строку служби військовослужбовцям четвертої хвилі мобілізації. Тож поки армія міцно тримає жінку в своїх обіймах.

Вдома в Очакові Світлану чекають родина, улюблена робота, газетярське товариство. Жінка дуже скучила за ними, але вона – солдат і чесно виконує свій військовий обов'язок.

Олена БЕРЕЗКІНА

ДІДИ – ВИЗВОЛИТЕЛІ,

ОНУКИ І ПРАВНУКИ – ОКУПАНТИ...

Відправляючи своїх солдатів і офіцерів на Донбас, путінська Росія спирається на досвід часів СРСР. В арміях Єгипту, В'єтнаму, Анголи, де при владі перебували дружні до СРСР режими, на їхньому боці воювали радянські офіцери й генерали. Звісно, що офіційно про це не говорилося. Минуть десятиліття, й у Кремлі, «заварюючи кашу» на Сході України, вирішать використати давній досвід

За словами секретаря Ради національної безпеки і оборони України Олександра Турчинова, всі російські офіцери, які беруть участь у бойових діях на Сході України, використовують прізвища-прикриття. Та, попри таку втаємниченість, українська розвідка з'ясувала прізвища, посади всіх цих «кураторів». Зокрема, достеменно відомо, що до керівництва російсько-терористичною ордою залучені російські воєначальники стратегічної ланки. Зокрема, начальник Генерального штабу російської армії генерал армії Валерій Герасимов, а також командувач Південного військового округу ЗС РФ генерал-полковник Олександр Галкін.

Генерал-полковник Олександр Ленцов,

заступник командувача Сухопутних військ ЗС Росії, координує дії так званих 1-го і 2-го армійських корпусів. Командують ними генерал-майор Валерій Асапов, який має псевдо «Примаков», та генерал-майор Євген Нікіфоров. Заступником Асапова, який раніше обіймав посаду командувача 68-ї армії Східного військового округу, «по роботі з особовим складом» є полковник Євген Чирков.

Генерал Валерій Герасимов (праворуч)

Нікіфоров перед тим, як очолив 2-й корпус, був заступником командувача 58-ї загальновійськової армії, що входить у Південний військовий округ Російської Федерації.

А ось «2-ю окремою бригадою 2-го армійського корпусу» та «9-м окремим полком» командують полковники Андрій Рузинський та Дмитро Бондарев. Оприлюднення їхніх прізвищ викликало люту у Міноборони Росії і до штабу «1-го армійського корпусу» прибула комісія. Її мета – з'ясувати, як ця інформація стала відома українським спецслужбам.

Загалом на Донбасі встигли «засвітитись», окрім названих «російських витязів» ще й генерал-полковник Андрій Сердюков, генерал-лейтенанти Андрій Гурульов, Сергій Соломатін, генерал-майори Олексій Зав'язьон, Валерій Солодчук, Сергій Кузовлев, Сергій Юдін.

Окупанти та визволителі якось ділили Польщу

Попри всі хитрощі, до яких вдаються росіяни, нам все ж відомі їхні «герої», які прийшли на нашу землю з вогнем і мечем. Зокрема серед тих, хто просував чи продовжує просувати «руський мир» на теренах України, значиться генерал-полковник Андрій Сердюков, який командував усією російсько-терористичною ордою. А начальником штабу цього «війська» був перший заступник командувача Південного військового округу генерал Седов (псевдонім).

Росіяни, які воюють на Донбасі за «руський мир», зазнають втрат. Звісно, що вся інформація про це тримається в суворій таємниці. Але ж шила у мішку не сховаєш. Наприклад, у Камішовці, неподалік місця дислокації 138-ї бригади, влітку 2015-го з'явилися дві могили. В них поховані місцеві жителі - військовики-контрактники, які проходили в ній службу і були «відряджені» до України.

Впродовж 2015 року в Центральному військовому госпіталі Західного військового округу, що в Санкт-Петербурзі, перебували на лікуванні понад 10 військовослужбовців з вогнепальними пораненнями, зокрема і важкими. Виник цілком законний інтерес: де вони їх отримали?

Останнім часом на теренах Російської Федерації побільшало могил, де знайшли останній притулок чимало військовослужбовців. Наприклад, Леонід Кічаткін, Олександр Воронов, Володимир Федоров, Вадим Ларіонов... Вони

Генерал
Олександр
Ленцов

склали свої голови за сотні, а то й тисячі кілометрів од рідних домів, захищаючи «співвітчизників від бандерівців».

Ось останні новини щодо втрат росіян на Донбасі. Наприкінці лютого 2016 року загинули два та отримали поранення три військовослужбовці зі складу диверсійно-розвідувальної групи, яка діяла в напрямку Красногорівки. Один із загиблих - старший лейтенант Андрій Краснощоків. Втім гинуть не лише у бою. Наприклад, сержант Сергій Дедаш загинув внаслідок необережного поводження з мінно-вибуховими засобами при встановленні мінного поля в районі населеного пункту Соснівське.

За словами представника Головного управління розвідки Вадима Скібіцького, протягом січня - вересня 2015 року на Донбасі склали голови 627 російських військових, а 2 155 осіб зазнали поранень. І це лише за 9 місяців, коли інтенсивні бої не велися!

Навесні 2015 року Путін своїм указом засекретив «втрати особового складу російської армії в мирний час». І це при тому, що протягом 23 років ця інформація не була конфіденційною. Але після того, як на Донбасі почали гинути російські військовики, на ній відразу з'явився гриф «цілком таємно»...

Сьогодні російська армія на Донбасі представлена солдатами й офіцерами багатьох частин, які дислокуються за тисячі кілометрів від українсько-російського кордону. Це, зокрема, 31-ша і 76-та окремі десантно-штурмові десантні бригади, 14-та бригада спецпризначення Головного розвідувального управління російського Генштабу та десятки інших. На прапорах багатьох з них - бойові орденни, яких вони були удостоєні в роки Другої світової війни. За визволення сотень російських і українських сіл і міст, звільнення від нацистів Європи під цими прапорами воювали діди і прадіди сьогоднішніх єрофєєвих та александрових.

Сергій ВАСИЛЬЄВ

Давньогрецький філософ Сенека стверджував, що «інколи в житті людини трапляється таке, що й наснитись не може». Тож не виключено, що з часом на лаві підсудних Гаазького трибуналу сидітимуть організатори і натхненники побудови «Новоросії», просування «руського миру» та інших цинічних проєктів. І, звичайно, ті, хто реалізовував їх ціною тисяч страчених людських життів і скалічених доль. Важко повірити?

А хіба німці у 1939-му, коли їхній фюрер анексував чужі території, вірили, що через 5 років він ганебно покінчить із собою, а його

найближчі поплічники сидітимуть на лаві підсудних у Нюрнберзі?

А чи здогадувався Слободан Мілошевич, який відстоював «велику Сербію», що з часом завершить свій життєвий шлях у камері в'язниці?

Десятки диктаторів і тих, хто вірою і правдою їм служив, не вірили, що мине час і за злочини доведеться відповідати. Мабуть, знаючи про такі прецеденти, Кремль і намагається маскувати свої дії на Донбасі. Але, як писав той же Сенека, «правда завжди б'є по тих, хто її приховує».

« НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ СТАНЦІЇ БУДЬ-КОЛИ МОЖЕ СТАТИСЯ АВАРІЯ...»

Про Чорнобильську трагедію, що сталася в ніч з 25 на 26 квітня 1986 року, написано і сказано багато.

Однією з головних її причин і досі вважають значні помилки персоналу станції.

Але документи, які зберігаються в архівах СБУ, свідчать: аварія була запрограмована низкою недоліків, допущених ще під час будівництва АЕС

«Блоки не гарантують надійної і безпечної роботи...»

Спорудження Чорнобильської станції почалося у травні 1970 року і велося форсованими темпами. Газета «Правда» – орган ЦК КПРС – у ті дні писала, що «робітники з честю виконують взяті соціалістичні зобов'язання з дострокового введення в експлуатацію усіх чотирьох енергоблоків».

Посадовці, відповідальні за будівництво, та їхні куратори з партійних органів не замислювалися над тим, що така поспішність може призвести до непередбачуваних наслідків. Адже головним для них було доповісти в Москву про ще одно «трудове звершення будівничих комунізму» та отримати чергове службове підвищення.

А ось співробітники КДБ, без супроводження яких не відбувалось жодне таке будівництво, інформували своїх керівників про виявлені недоліки. Наприклад, про низький професіоналізм робітників. Збереглися документальні підтвердження цього.

За злочинну байдужість партійних і радянських чиновників, які завжди «підганяли» робітників, розплачувалися пересічні громадяни. Власним здоров'ям, а то й життям

«Питання відбору, розстановки і навчання будівельно-монтажного і експлуатаційного персоналу Чорнобильської АЕС слід проводити більш ретельно. Виявлено неналежне ставлення персоналу АЕС до виконання функціональних обов'язків, яке може призвести до важких наслідків».

Це – витяг з доповідної керівництва КДБ Української РСР її вищому політичному керівництву, датований 1975 роком. 17 серпня 1976-го вони ж повідомляють про можливий зрив запланованого на наступний, 1977, рік відкриття станції. Причина – використання неякісних будівельних матеріалів, недбале ставлення будівельників до роботи.

«Гамма-просвічуванням на трубах виявлені... тріщини, в результаті чого вони виявилися непридатними до експлуатації і... відправлені на завод для усунення браку».

«Бучанський цегляний завод систематично поставляє на будівництво АЕС низької якості облицювальну плитку та цеглу (45 одиниць міцності проти 75)».

«У квітні 1976 року внаслідок порушення технології бетонування бака для збирання рідких радіоактивних відходів ємністю 5000 кубічних метрів через недбалість прораба сталеве облицювання бака було деформоване. У результаті через тріщини... міг відбутися витік відходів і забруднення навколишнього середовища».

– Але вище політичне керівництво УРСР не прислухалося до цих повідомлень, – говорить Володимир В'ятрович – голова Українського інституту національної пам'яті, який очолював архів СБУ і мав доступ до засекречених документів КДБ, зокрема числі й тих, що стосуються будівництва Чорнобильської атомної. – Адже українське керівництво будь-що хотіло «прогнутися» перед московськими господарями, не замислюючись про наслідки.

Ситуація не змінилася на краще і тоді, коли запрацював перший реактор станції. Так, 17 січня 1979 року, «згідно з отриманими оперативними даними, на окремих ділянках будівництва

другого блоку... зафіксовано факти відхилення від проектів і порушення технології ведення будівельних і монтажних робіт, що може призвести до аварій і нещасних випадків». А за місяць, 19 лютого, відбулася аварійна зупинка першого енергоблоку...

Про те, що сталося на ЧАЕС у ту страшну квітневу ніч 1986 року, знають чи не в усьому світі. А от про міні-аварії, які відбувалися до того, відомо лише одиницям.

...Вересень 1982 року. Працівники Київського обласного управління КДБ доповідають своїм керівникам про аварію, що сталася на 1-му енергоблоці. Спеціальна комісія, яка працювала після цього на ЧАЕС, з'ясувала, що «в районі села Чистогалівка, розташованого на відстані 5 кілометрів від станції, на ґрунті реєструють гарячі частинки розміром 10420 мікронів, активність яких перевищує допустимі норми у сотні разів. Вони є дуже небезпечними і при потрапленні до організму

людини можуть призвести до серйозних ускладнень, зокрема і летальних випадків».

Москва найбільше переймалася витоком інформації, а не попередженням людей про небезпеку

1 травня на Хрещатику відбулася багатотисячна демонстрація. Щербицький до останнього не хотів її проводити, але Горбачов пригрозив йому виключенням з партії, і той змушений був погодитись...

Проте голова КДБ УРСР генерал Муха доповів Володимиру Щербицькому, що «обстановка на АЕС і околицях нормальна, фактів поширення панічних чуток не виявлено».

А як вони, ці чулки, могли ширитись, якщо сам факт аварії тримався в суворій таємниці? З доповіді генерала стає зрозумілим, що він найбільше переймався витоком інформації, а не попередженням людей про небезпеку.

– Коли знайомишся з історією будівництва та експлуатації Чорнобильської станції, то складається враження, що вище керівництво Радянського Союзу, Української РСР, міністерств і відомств, відповідальних за здачу цього об'єкта, ставилося до нього як до спорудження якогось, вибачте, колгоспного гаража, – каже Володимир В'ятрович. – А як інакше пояснити той факт, що і під час зведення станції, і протягом перших днів роботи на ній сталося стільки «нп»? Наприклад, у 1983-1985 роках було 5 аварій і понад 60 випадків відмови основного обладнання, що супроводжувалося значними матеріальними збитками.

«Рівень радіаційного забруднення зашкалює...»

«26 квітня 1986 ц. р. о 1 годині 25 хвилин у приміщенні четвертого енергоблоку під час виведення його в плановий середній ремонт і проведення випробувань турбогенераторів стався вибух і виникла пожежа, яка перекинулася на дах 3-го енергоблоку. Зруйновано шатро покрівлі реактора №4 і машинної зали».

Це – витяг з першої доповідної про катастрофу на Чорнобильській АЕС, надісланої управлінням КДБ Київської області в Київ і Москву. Єдине, що відрізняє її текст від доповідей про «нс» на таких промислових об'єктах, це згадування про радіацію.

Республіканський комітет держбезпеки ретельно відслідковував рівень радіаційного забруднення як на станції, так і прилеглої території, оперативно інформуючи вище керівництво не лише УРСР, а й СРСР. Наприклад, у його доповіді від 28 квітня вже йдеться про 1 000-2600 мікрорентгенів на секунду поблизу 3-го і 4-го реакторів та 30-160 в межах міста Прип'ять, де мешкали сім'ї працівників станції.

Про те, що сталося на ЧАЕС у ту страшну квітневу ніч 1986 року, знають чи не в усьому світі. А от про міні-аварії, які відбувалися до того, відомо лише одиницям

Отже, партійно-державна номенклатура була добре інформована щодо ситуації. Від її рішень залежала доля мільйонів людей. Володимир Щербицький, ознайомившись з черговою доповіддю чекістів, залишив на документі резолюцію: «Что это означает?»

Що мав на увазі вождь українських комуністів, важко сказати. Утім достеменно відомо, що заходів, спрямованих на мінімізацію наслідків катастрофи для жителів України, він оперативно не вжив. Але, звинувачувати в цьому лише його не варто, оскільки, як згадують його колеги, з Москви він отримав вказівку «не поширювати панічних настроїв». Тому й урядова комісія з наслідків Чорнобильської комісії, очолювана першим заступником голови Ради міністрів СРСР Борисом Щербиною, і українська партійно-урядова еліта обмежи-

лися евакуацією жителів Прип'яті та десятків сіл, які опинилися у так званій 30-кілометровій зоні. Як згадував нині покійний Іван Плющ, який у 1986 році обіймав посаду голови Київського облвиконкому і входив до цієї комісії, дане рішення далось важко: «Москва не хотіла давати на нього дозвіл. Там вважали, що евакуація викличе велику паніку не лише в Україні, а й за її межами. З великими потугами нам вдалося переконати їх у тім, щоб вивезти людей у більш-менш безпечні місця. Правда, Москва зна-

йшла інший спосіб показати, що Чорнобильська катастрофа не становить ніякої загрози навіть жителям Києва: 1 травня на Хрещатику відбулася багатотисячна демонстрація. Щербицький до останнього не хотів її проводити, але Горбачов пригрозив йому виключенням з партії, і той змушений був погодитись...».

За часів СРСР на теренах України сталося чимало техногенних катастроф. Ми й досі мало знаємо про ті причини, які їх викликали. Проте, зважаючи на практику будівництва різних промислових об'єктів, які супроводжувалися «підвищеними соцзобов'язаннями» щодо термінів введення їх в експлуатацію, можна з упевненістю сказати: в них теж є чимала вина вищого керівництва СРСР і УРСР.

За злочинну байдужість партійних і радянських чиновників, які завжди «підганяли» робітників, розплачувалися пересічні громадяни. Власним здоров'ям, а то й життям. Адже внаслідок Чорнобильської катастрофи сотні населених пунктів зазнали радіаційного забруднення, а мільйони їхніх жителів, серед яких і сотні тисяч дітей, отримали «букети» хвороб, пов'язаних з цією трагедією...

Сергій ВАСИЛЬЧУК

ПОРТРЕТ СОЛДАТА

На нас дивляться щирі та ясні очі чоловіків. Їхні погляди випромінюють різні почуття: радість, задумливість, інколи стурбованість або смуток... По них можна впізнати характер, настрій, уподобання, життєву мету. Цим вони різняться. Але є щось одне, що об'єднує ці мужні погляди. Це впевненість, нестримне прагнення захистити рідну землю від ворога і беззаперечна віра в успіх ратної справи. Такими побачив наших захисників об'єктив фотоапарата журналіста Вікторії Ясинської

Зайнятися творчою справою Вікторію надихнули події на Майдані. Там вона зустрічала активістів з різними долями, але об'єднаних однією високою метою – змінити Україну на краще. Ці люди не розчинилися в сірій масі, а своїми діями виявили тверду життєву позицію. З початком бойових дій на Донбасі захоплення Вікторії стало професією. У липні 2014 року вона почала писати свою історію цієї війни, відображену в фотопортретах бійців, які відстоюють український Донбас, в розповідях про їхні долі та нелегку солдатську роботу.

Першими героями публікацій стали поранені бійці, яких доставляли лікуватися в госпіталь до Києва. Насамперед журналістці цікавили психологічні портрети співрозмовників. Адже переважно більшість поранених становили добровольці, які не стали очікувати повістки, а самі з'явилися до військового комісаріату. Вона намагалася зрозуміти мотивацію цих мужніх і жертвних людей, які не побоялися залишити звичне спокійне життя і пішли просто у горнило війни. Почуте і побачене передавала у фотороботах та публікаціях. Творчу діяльність Вікторія тоді поєднувала із благодійністю: разом із волонтерами надавала своїм героям необхідну для лікування допомогу.

Пізніше почала виїжджати безпосередньо в зону проведення антитерористичної операції. Запеклі бої, які точилися біля Донецька, Луганська, Іловайська, Дебальцевого, Щастя, Пісків, Водяного, Опитного, інших населених пунктів, надихнули її на написання репортажів та документальних історій про героїчні

На фото: Тетяна Джафарова, волонтер, співзасновник ГО «Народний тил», засновник благодійного фонду «Мистецький тил»; Віка Ясинська, автор проекту «Портрет солдата», журналіст, фотограф; Олена Мась, куратор проекту «Портрет солдата»

вчинки українських бійців. Іноді вона чула такі дивовижні розповіді, що за деякими можна було б навіть писати сценарії для кінофільмів. Як, наприклад, за історією оборони донецького аеропорту. Вікторія спілкувалася з багатьма оборонцями летовища. Тож їхні монологи сплелися ніби в одну велику картину героїчного протистояння.

Особливих нот у роботі Вікторії Ясинської додає фотографія. За час проведення АТО знімків зібралось дуже багато. Переважно це портрети українських воїнів, з якими їй вдалося поспілкуватися. Більшість з них скромно відмовлялися від будь-яких фотосесій, тож зробити бодай одне фото вартувало авторці неабияких зусиль.

– Портрет – це обличчя, очі й навіть риси характеру, а от душа людини – це її дії, – пояснює Вікторія. – Наші хлопці, захисники – це люди, які діями розкрили свої

душі перед іншими. Я намагалася лише зафіксувати їх для історії й показати країні, який характер мають чоловіки, що називають і щиро відчують себе українцями. Їх усіх поєднує лише одна

ідея – захищати свою землю та помститися за загиблих друзів. Творчим доробком Вікторії Ясинської зацікавилися представники Громадської організації «Побратими», які займаються соціально-психологічною адаптацією військовослужбовців-учасників АТО. Зокрема, запропонували журналістці створити спільний проект «Портрет солдата».

– Життєві історії та психологічні портрети героїв Віки і тих, хто звертається за допомогою до нас, дуже схожі, – говорить координатор ГО «Побратими» Олена Мась. – Тому я запропонувала поєднати наші зусилля, продемонструвавши фотороботи широкому загалу. У такий спосіб ми намагалися привернути увагу суспільства до проблем військовослужбовців, які ще служать або вже повернулися з війни.

У липні 2015 року в Українському кризовому медіа-центрі відвідувачам вперше презентували фотовиставку «Портрет солдата», автором якої була Вікторія Ясинська. Вона позиціонувалася як благодійний захід, покликаний підтримати проект з психологічної реабілітації учасників АТО, і складалася із понад двох десятків

портретів воїнів, доповнених їхніми думками про війну та здобутий там досвід, особистими переживаннями тощо. Після презентації у столиці експозиція перемістилася до США. Українська діаспора та волонтери протягом півроку супроводжували її цією країною. Роботи демонстрували у столицях штатів Массачусетс – Бостоні, Північної Кароліни – Ралі, а також у Вашингтоні – в Капітолії (будинок Конгресу США). Там, далеко від рідної домівки, виставку відвідав один із учасників АТО Вадим Свириденко – санінструктор 128-ї гірсько-піхотної бригади, якому ампутували верхні та нижні кінцівки. Свого часу героїзм бійця також не обминув об'єктів Вікторії Ясинської. В Сполучених Штатах Америки мужній чоловік проходив курс реабілітації після протезування. На власне фото прийшов подивитися вже без інвалідного візка та сторонньої допомоги.

Загалом перші покази засвідчили неабиякий інтерес до розпочатої справи. Громадські організації та пересічні громадяни цікавилися подальшою роботою експозиції, адже її тематика близька кожному громадянину України.

– Враження від побаченого неоднозначні, – говорить колега Вікторії Юлія Бабич. – Великі очі, що дивляться просто в душу. В них читається досвід смерті і любов до життя. Дивишся на обличчя – понівечене, дуже понівечене... І розумієш, що воно прекрасне. Живе і красиве. Дивлячись на портрет іншого бійця, що втратив око, не можеш позбутися відчуття, що його обличчя, наче навпіл, розділило життя і смерть. А щирі, дитячі, веселі посмішки бійця в інвалідному візку, який втратив обидві руки і ноги, хочеться назавжди закарбувати в серці...

Наприкінці березня нинішнього року виставка «Портрет солдата» вкотре відкрилася в Києві, в Центральному будинку офіцерів Збройних Сил України. Її експозиція налічує 38 робіт. Після презентації у столиці фотопортрети оборонців нашої держави зможуть переглянути мешканці понад 20 найбільших міст України. Географія виставки охопить також рідні містечка та селища бійців, зображених на світлинах.

Сергій БАСАРАБ

«АМАЗОНКИ» з чуйними серцями

У кінозалі темрява. Лише світиться на всю стіну екран. На ньому безперервним потоком миготять кадри якоїсь старої кінострічки про війну. Батальйон, який потрапив у засідку. Медична сестра витягає пораненого бійця з поля бою. Юна розвідниця гине в трясовині, втративши орієнтир. Її повільно засмоктує багнюка. Дівчина пручається. Та хіба спроможна опиратися силам природи? Уповільнена зйомка. Видно, як каламутна вода накриває її з головою. І довго ще лунає понад похмурими столітніми соснами одинокий крик. А в той час її подруга все далі й далі заманює в ліс ворога. Колюче гілля хльоскає по обличчю, але дівчина не звертає на нього уваги. Автоматна черга змушує її змахнути руками й, здається, переломитися навпіл. В останньому передсмертному пориві вона плює ворогові в обличчя слова ненависті. Знову черга. Застиглі очі дивляться в байдуже небо

...Жінка на ліжку спить неспокійним сном. Чоло зрошує холодний піт. Їй хочеться вибігти геть із цього моторошного кінотеатру. Туди, до сонця, до світла, до різнокольорових квітів.

Віта Бишенко скрикує й прокидається. Час збиратися у справах. Сьогодні у волонтерки кілька важливих судових засідань. Там вирішуватимуться проблеми бійців, які вже встигли стати для неї рідними.

— Інколи здається, що коло мого спілкування просто обмежене, — каже пані Віта, відволікаючись на недописану статтю в «Facebook». — Особливо, коли телефонують бійці, які потребують допомоги, а ти навіть одразу не второпаш, як зарадити їхнім проблемам.

Війна увірвалася в життя киянки без попередження й швидко затягнула її у свій вир. Допомогло оговтатися те, що з військо-

вою системою Віта Бишенко була вже знайома. Адже свого часу закінчила заочне відділення Національної академії внутрішніх справ. Не з чуток знаючи, які тяжкі умови роботи в правоохоронців, завжди нагадувала синові Тарасу, коли той збирався із друзями на відпочинок, свою позицію. А вона в жінки була доволі простою: «Щоб ти не накоїв, я завжди буду на боці міліції». Син пам'ятав мамині слова. А для себе вирішив,

що участі в якихось сумнівних історіях не братиме хоча б тому, що справжньому патріоту такого робити не годиться.

...Осінь 2013 року змінила все. Тарас одним із перших опинився на Майдані, відстоюючи свої переконання й доводячи право на гідне майбутнє. А у Віти, як вона висловила, «вкрали довіру до міліції». Жінка не могла сидіти склавши руки. У перервах між коротким сном і роботою так само, як і її друзі, ловила таксі о 3-й ночі і їхала на Майдан. Додому поверталася першим потягом метро.

Допомагала жінці в цьому тендітній рудоволоса Надія Хмель.

– Нас доля звела! Точно кажу!,
– усміхається пані Надія.

Того ранку, збираючись святкувати День незалежності та вдягаючи улюблену вишиванку, жінка навіть не здогадувалася, яка зустріч на неї чекає. На Майдані серед галасливого натовпу вона зупинилася, щоб сфотографувати колоритних дівчат з параду вишиванок і темношкірого хлопця, що простував поряд з ними у високій козацькій шапці. Повністю зосередившись на тому, щоб кадр вийшов вдалим, Надія більше нічого не помічала.

– Дівчино! Ви така гарна! – пролунало біля вуха так несподівано, що Надя заледве не випустила з рук фотоапарат.

Біля неї стояла ошатно вбрана пані в українському одязі.

– Ходіміте з нами! Та мерщій! Не можна, щоб така краса пропадала!

І не встигла Надія отямитися, як опинилася поряд із Вітою у святковій колоні. Цілий день жінки провели разом, насолоджуючись урочистою атмосферою. А ввечері, не змовляючись, вирішили піти на етновечірку в один із київських клубів.

– Там діаспора свято влаштувала, пам'ятаєш? – нагадує про те дійство посестрі пані Віта.

– Авжеж пам'ятаю, – прикладає Надія руку до чола. – Ми ще до третьої ночі гоцали на тій дискотеці.

Ніч 18 лютого стала найстрашнішою в житті Віти. Під час боїв цього дня зник її син Тарас. Майже добу про його долю не було нічого відомо. Удвох із Надією вони шукали хлопця наступні півдобі. Знайшли, живого!

Додому жінки теж поверталися разом. Адже, як виявилось, навіть мешкали в одному районі. Та й поза тим було в них багато спільного. Обидві любили активний відпочинок. Обидві самі виховували синів. А ще і Віта, і Надя просто не могли бути байдужими, коли йшлося про несправедливість чи можливість комусь допомогти.

Саме це знову кликало їх на Майдан. Сидіти вдома і дивитися трансляцію – дуже страшно! Хотілося діяти, допомагати, бути корисними. І їхали. А там дим, кіптява, шини, барикади, купи бруківки... Але ти бачиш очі патріотів, в яких така сила і, хоч це й дивно, спокій та впевненість у своїй правоті і своїй перемозі! І тобі самій стає спокійно, навіть якщо за рогом вибухають гранати. Ти знаєш, що робити, як і кожен у цьому величезному людському мурашнику, – каже Надія.

Зранку 18 лютого 2014 року, прийшовши на роботу (Надія працює в одній зі столичних фармацевтичних компаній), жінка насамперед відкрила сайт із прямою трансляцією. Побачене шокувало. Ні на мить не вагаючись, Надія того ж дня написала заяву про відпустку за власний рахунок і швидко поїхала на допомогу. А за кілька годин припинив роботу метрополітен.

– Подолу я дісталася автівкою, а потім вгору до Майдану вирушила пішки, – пригадує Надія Хмель. Це був Андріївський узвіз. Лише кілька людей піднімалися вгору. Решта жваво «чухали» вниз. Я ладна була їх задушити. Розумієте, там Майдан палає, а в них на обличчях було написано: «Госпаді ти ж Боже мой! Метро не ходє, нада ж на маршрутку вспіть!»

Запам'ятався їй того дня один чоловік. Порівняно з закіптявілими

чорними куртками та камуфляжем майданівців він мав досить незвичний вигляд: у білому капелюсі й такому ж білому сюртуку. Він помахав їй рукою й запитав, чи не потрібні ліки для поранених.

— Туди йдіть! На Майдан, — крикнула вона.

І за мить побачила, як чоловік у білому капелюсі серед бруду й диму поспішає до Стели Незалежності.

У той час жінки проживали дві доби за одну.

— Надя в мене — дівчина-воїн, — пані Віта приязно усміхається до подруги.

— На Майдані дівчат не пускали до барикад, де було небезпечно, «тому «воїна» з мене не вийшло» — сміється Надія. — Зате ми вправно навчилися будувати барикади з мішків зі снігом! Робили все, що потрібно було.

Тієї ночі ми на розі Костельної розбирали бруківку... Людей біля нас ставало дедалі більше, тому прийшлося брати організацію на себе: казати їм куди відносити, де розбивати бруківку, які шматки перебивати ще на частини, які вже пакувати в мішки і передава-

Сидіти вдома і дивитися трансляцію — дуже страшно! Хотілося діяти, допомагати, бути корисними. І їхали.

А там дим, кіптява, шини, барикади, купи бруківки... Але ти бачиш очі патріотів, в яких така сила і, хоч це й дивно, спокій та впевненість у своїй правоті і своїй перемозі!

ти за барикади... Мішків не стало, то почали витрушувати і навіть вибивати ногами замерзлий сніг із мішків з тилових барикад. Потім силовики зайшли з Костельної. «Атака!» — пролунало і з Михайлівської. Я було інстинктивно кинулася туди, але чиїсь міцні руки за плечі мене відтягли назад. То була Віта! Не думала, що моя подруга така сильна!

Ніч 18 лютого стала найстрашнішою в житті Віти. Під час боїв цього дня зник її син Тарас. Майже добу про його долю не було нічого відомо. Удвох із Надією вони шукали хлопця наступні півдоби. Знайшли, живого! Лише ноги посічені осколками гранати та сліди опіку на обличчі.

Майже всю зиму жінки опікувалися мітингарями. Для пані Віти стало звичним давати прихисток десятку молодих людей,

почорнілих від поту, брудних від диму, з зарослими, давно не голеними обличчями. І скільки радості було в жінки, коли суворі повстанці, відіспавшись і вмившись, перетворювалися на юнаків із усмішками на обличчях. Дім Віти Бишенко відкритий для гостей і друзів у будь-який час доби.

— Майданівці й на фронт їдуть нині через нас, і повертаються через нас, — по-доброму говорить жінка. — Якоїсь там проблеми на кшталт: удень їх приймати чи вночі, немає. Нерідко приїжджають і о 3-й ночі.

Обтяжена юридичними клопатами Віта Бишенко, яка щодень відстоює інтереси атошників, сама поїхати на фронт просто не має часу. А її подруга там буває.

Надія Хмель свої поїздки на лінію вогню не вважає чимсь героїчним. Каже, що можливість поспілкуватися з бійцями на передовій випадає не часто, тому для неї це справжній подарунок, хоча й досить своєрідний. Машина найчастіше вирушає у поїздку в ніч перед вихідними. Завантажена ящиками з провізією та обмундируванням автівка всю ніч мчить автотрасами та труситься розбитими прифронтовими дорогами. Спати в дорозі жінка не може. Тож дві ночі без сну, але слідкуючи, щоб не задрімав водій. Потім треба простежити, щоб привезене потрапило саме за призначенням і нічого не переплутати, а також особисті адресні передачі бійцям вручити.

Восени і в першу половину зими на лінії розмежування було відносно спокійно. Страшно не в бою — страшно ЧЕКАТИ бою. Тиша й чекання стали тут синонімами.

Про потреби бійців Надія Хмель знає не з чуток. У добровольчому батальйоні обороняв Батьківщину її син Дмитро

Та вже зранку все це відступає, як нічна мара. Досить лише поглянути в очі бійців, які від усього серця радіють волонтерам.

– Дівчатам узагалі на передову можна просто так, без нічого приїжджати, – жартував один з командирів, – Просто поговорити з нашими хлопцями про дім, про родини, розвеселити, сфотографуватися з ними на пам'ять – і вже гарний настрій гарантовано.

Пані Надія погоджується. Але прекрасно розуміє, що, передусім наші солдати потребують матеріального забезпечення. У зону бойових дій жінка возила все: від розвантажувальних жилетів, ліків, смаколиків до власноруч пошитих прапорів. Якось навіть побачила один зі своїх

найперших прапорів, відправлених в АТО, — синьо-жовтий гордо майорів на відбитому в сепаратистів танку.

– Бувають, звісно, різні підрозділи, але здебільшого командири і бійці розумнички: порядок, все до ладу, бліндажі облаштовують по-господарськи. На одній із позицій 57-ї бригади прикріплена до дерева велика артилерійська гільза, на якій написано «для недопалків, штраф 50 грн». І справді чисто. До речі, нас там таким смачнющим борщем нагодували!! – розповідає вона.

Про потреби бійців Надія Хмель знає не з чуток. У добровольчому батальйоні обороняв Батьківщину її син Дмитро.

Жінка довго відмовляла юнака від задумки йти на фронт: «Во-

ювати мають дорослі чоловіки! Ти ж мені ще навіть внуків не лишив». Остаточно крапку було поставлено тоді, коли Дмитро обійняв матір за плечі й тихо сказав: «Я не можу інакше. Та й для того, щоб у мене були діти, в країні має бути мир». «Лишилось лише підтримати і відпустити. Адже я сама його таким виховала», – каже Надія.

Волонтерки згадують, як збирали свою першу посилку в АТО. На кожній кобурі для пістолетів писали «Смерть ворогам», а на розвантажувальних жилетах «Низький уклін тобі, Воїне Добра!»

Справжньою розрадою для них стала щира радість наших військовиків, коли ті отримали першу коробку з усім необхідним. А на ній червоним маркером напис: «Воїнам Світла». Дорослі чоловіки були розчулені, як малі діти. Адже у перші місяці війни на свою адресу вони чули тільки лайку й презирливе слово «фашисти». Але війна для неї — це не тільки безсонні ночі й шалена круговерть днів. У цій круговерті жінка зустріла кохану людину. Із чоловіком їх познайомила саме та перша посилка. Саме його групі вона призначалась, саме з ним, зовсім тоді незнайомим, вона тримала зв'язок телефоном. Жінка вірить, що непереможна сила квітки кохання допоможе їм з Надією вирватися з примарного кінозалу. І тоді на екрані будуть інші кадри. Вони подивляться кіно про те, як Надя вишиває бісером візерунок, пише картини. Про те, як їхні сини беруть шлюб із чарівними дівчатами. Про те, як дім сповнюється радісним гомоном онуків. Фільм про те, як вони обидві подорожуватимуть світом і нарешті повернуться до верхової їзди та гірських лиж. А найбільшою проблемою буде вибір кольору квітки під вікном.

У тому, що такий час швидко настане, українські «амazonки» з чуйними серцями навіть не сумніваються.

Олександра ВАСИЛЕНКО

ІСТОРІЯ В КАСКАХ

Все обірвалося раптово. Почався Євромайдан. Реакція росіян-сусідів, знайомих і навіть найближчих друзів шокувала і приголомшувала. Стільки злоби, ненависті, брехні, зловтішання і побажань «хохлам» бід і смертей Василь Власюк давно не зустрічав. Почалась інтенсивна обробка мізків телебаченням і пресою. Саме тоді він зрозумів, що не хоче жити серед цих людей. Навіть попри те, що прожив у Росії половину свого життя...

Разом з товаришем художник Василь Власюк обходив барикади, мерзнув біля сцени, насолоджувався неповторною атмосферою єднання, свободи й надій. Відчуваючи, що Україна вже не буде такою, як раніше, що відбувається дещо епохальне, космічно значуще.

На Майдані він познайомився з Анатолієм Кравцем, під керівництвом якого в будівлі київської мерії охочі розписували каски.

– Слід зазначити, щодо мого залучення до «касочного дійства», воно вже розгорнулося на повну. А людиною, яка розписала найпершу каску, якій це взагалі спало на думку, був Юра Яськів на прізвище «Пікассо», майданівець з Тернополя, будівельник за фахом, – згадує Василь. Для своїх касок він використовував різнокольорові маркери. Ідея потрапила на сприятливий ґрунт і буквально вибухнула сотнями творчих інтерпретацій. Згодом я зрозумів: ця ідея літала в повітрі, генерувалася самою українською землею і не могла не

народитися. Через Юру вона побачила світ.

УКМДА художник побачив гору вже розписаних касок, від багатьох з них просто дух перехоплювало. Вони були виконані в етнічному українському стилі: хатки, українські пейзажі, калина, маки та інші квіти, фантастичні птахи й звірі. Чимало касок прикрашали орнаменти – від простих, виведених радше не невмілою рукою, а мудрою душею, яка все знає та відчуває, до вишуканого петриківського розпису, створеного рукою майстра. Були там персонажі мультфільмів, стиль міського графіті і дивні авангардистські розписи, траплялись і геть незвичні каски, вкриті якимось ажурним плетивом. Були написи й побажання, що вражали своєю афористичністю і глибиною. І багато дитячих робіт, наївних і невмілих, що йдуть від самого серця...

Ось ця обпалена каска знайдена на згарищі в Будинку профспілок. Можливо, її власник згорів живцем з 18 на 19 лютого 2014 року, коли «Беркут» підпалив будівлю. Сама каска підказала тему розпису – «Ангел з палаючими крилами». Пізніше ця каска була переправлена до Канади на аукціон, де була продана за 1020 канадських доларів. До цієї суми доклали свої частини кілька українських патріотів. У результаті ми змогли купити хороший тепловізор для наших хлопців, які воюють на Сході. Віддали їм особисто в руки. Хлопці так дякували... Кажуть: «Раніше бандюги підкрадалися до нас у темряві, а ми їх бачили тільки в останній момент. А тепер – хай тільки спробують!». Можливо, ця каска належала комусь із загиблих хлопців, і виходить, що мертві воюють за нас – ангел з палаючими крилами рятує українських хлопчиків. Нещодавно розмістив цю розповідь в інтернеті, і відразу ж написала людина, яка займалася її продажем в Канаді – канадський українець Олег Марієвіч Дякую, канадський друже!

– Це не могло не надихнути – аж руки свербіли до цього долучитися, – продовжує Василь. – Я тоді був просто вражений: ці каски були осяяні ментальністю мого народу з його творчою природою, налаштованою на творення, з прекрасним естетичним почуттям, артистичністю, тонкою і доброю душею. Напевне, це в нас від природи – від Бога. Відразу пригадалися гарно розписані печі й стіни українських хат, великодні писанки. А ще – вишиванки, рушники й китайки для козаків, які йшли на війну, створені вправними й добрими жіночими руками, з побажаннями повернутися з перемогою – живими й неушкодженими. Тут я побачив те ж саме – побажання перемоги й успіху в святій боротьбі. Більшість касок (а від самого початку майже всі) були пластикові, будівельні, без жодного натяку на мілітаризм – вони не були агресивні, весь їхній вигляд передбачав захист, оборону. У цьому теж полягає суть української ментальності – захист своєї землі й свого воїна-оборонця.

Нове місце роботи – Український дім. Його будівля була

найближчою до епіцентру подій: просто з вестибюля відкривався вид на барикади, що відмежовували людей від «беркутівців». Тут Власюк познайомився з Тетяною Чепрасовою, яка зображувала на касках біблійні алегоричні сюжети, Вікторією Зирянською, яка наносила на них витончені іконописні лики, Анею Львовою, майстринею з петриківського розпису, Ігорем Леви, Оксаною Самойленко, Наталією Кадин-Фесенюк, Іриною Нагорянською, Францем Господарчуком та багатьма іншими. Поверхом нижче працювала ще й «Мистецька сотня», а трохи далі на Хрещатику – «Мистецький Барбакан».

Каски ж розписували не лише в КМДА та Українському домі, це явище виникало стихійно в багатьох точках Майдану і поширювалось від невідомих авторів в усіх напрямках. Це була суто народна творчість.

– І бійці, які приносили для розпису каски, просили зобразити на них не кров переможеного ворога, а янгола, ікону, крила, гарний візерунок, герб України і її прапор, – розповідає Василь. Відразу ж пригадується, як показав якимось світлинам майданівських касок одному російському знайомому (тепер вже колишньому). Його реакція мене просто приголомшила – він довго роздивлявся, а потім спантеличено спитав: «А де ж свасти-

ки та написи «Ріж москалів?!» Я просто не знав, як реагувати – для відповіді мені знадобилося б очистити його мозок від багаторічних антиукраїнських міфів, на що в мене вже не було ні часу, ні бажання.

Коли працював над каскою «Порву за країну!», в мене брали інтерв'ю, в якому я сказав, що зобразив на ній найстрашнішого українського звіра – kota. Що він м'який і лагідний, але коли розсердять і дістануть, стає грізним і небезпечним і може захистити себе і свою територію. Зі мною сфотографувався і власник каски – вже після того, як був поранений і дістав опіки на Майдані. Хочеться вірити, що це мій розгніваний котик Мурчик захистив голову свого хазяїна від полум'я.

– Та не завжди все закінчувалось добре. Найважче було бачити, як несуть зокривавлену людину – ту саму, для якої вчора

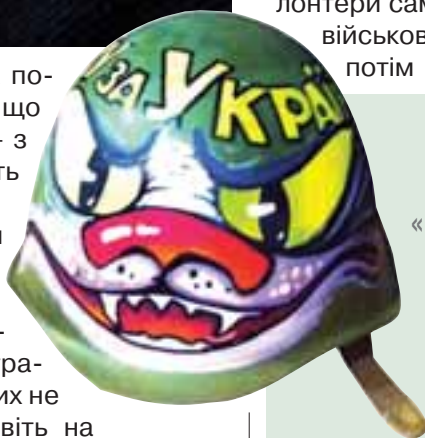
робив каску. А потім дізнатися, що її вже немає, – з сумом говорить митець.

– Скільки я розписав касок? Декілька десятків – точний лік вже втрачено. Багато з них не збереглися навіть на фотографіях. Не знаю, яка їхня доля. У мене на згадку залишилася тільки одна. Приємно сподіватися, що мої каски, можливо, комусь душу зігріли, додали сил, а може, й врятували.

Якось до мене підійшла зачарована нашим Майданом дівчина-фотограф із Санкт-Петербурга. Вона знімала все, що бачила, і мала намір потім зробити фотовиставку-алфавіт, де різні грані нашого Майдану позначалися б окремою літерою або словом-образом.

Спитала, як, на мою думку, слід позначити розпис касок? Я порадив «О»

– круглу, як каска, до того ж першу літеру слова «оберіг».

Особливий випадок – армійські каски. Аргумент щодо того, що там це зайве, адже каска й амуніція в цілому повинні бути камуфляжні і не виділятися на тлі місцевості, не переконує. Тому що, наприклад, трипільські орнаменти з їхніми приглушеними відтінками теракотових кольорів самі по собі камуфляжні, – розмірковує художник. – Та й загалом це можливо поєднати: камуфляж і художній розпис – два в одному. Нічого схожого ще, напевне, не було в жодній армії світу. Та й самі бійці цьому б вельми зраділи! Наскільки знаю, волонтери самостійно розписують військову амуніцію і зброю, а потім відвозять це нашим

Коли працював над каскою «Порву за країну!», у мене брали інтерв'ю, в якому я сказав, що зобразив на ній найстрашнішого українського звіра – kota.

Що він м'який і лагідний, але коли розсердять і дістануть, стає грізним і небезпечним і може захистити себе і свою територію

захисникам. Попит шалений. Якби таке було запроваджено, якби ці розписи були унікальними, як іменна зброя, робилися вручну, йшли від серця майстра, то яким потужним патріотичним ефектом, що надихає і дає сили, були б наділені такі каски і така амуніція? Напевне, таким же, як і на Майдані. А наші воїни завдяки цим простим розписам постійно відчували б турботу й любов свого народу, підтримку України.

Олег ЛОКТЕВ

Ця каска постмайданівська, експериментальна. Вирішив поєднати міфічні і фольклорні українські мотиви. Тому класифікував би її стиль, як «Фольклорна готика»

Безкоштовний хостел для українських військовослужбовців діє в Запоріжжі. Це стало можливим завдяки спільним зусиллям місцевих волонтерів, керівника Придніпровської залізниці та працівників вокзалу Запоріжжя-1. Відпочити після дороги змогли тут вже понад 1200 захисників Вітчизни

– Ця ідея не є новою. Її виношували волонтери різних міст України ледь не з перших днів воєнних дій на Сході держави. І частково вона вже була втілена в Харкові та Дніпропетровську. Від самого початку ініціативу підтримував наш губернатор Григорій Самардак, а потім узгодив всі необхідні питання та надав велику практичну допомогу начальник Придніпровської залізниці Іван Федорко, і проект почав діяти. Вже за кілька місяців ми прийняли в себе першого українського військового, – розповідає Галина Гончаренко, волонтер фонду «Майбутнє Запоріжжя», член обласної Ради волонтерів. – Слід зазначити, що їхня підтримка на цьому не завершилася. Ми відчуваємо її практично щодня. Це і допомога щодо сплати комунальних послуг, і надання в разі необхідності ремонтних бригад

та багато іншого. Тож у нас цілковите порозуміння. Не кажучи вже про те, що приміщення нам було надане в безстрокове користування, У всякому разі – доки наші воїни матимуть у ньому потребу. А тих, хто її потребує, наразі вистачає. За неповний тиждень роботи нашого «Солдатського привалу» ми прийняли понад 50 осіб. Запоріжжя є важливим пунктом у залізничному сполученні України. І ось час до свого потягу військовослужбовці можуть з комфортом провести в нас. Співробітники хостелу працюють у три зміни і абсолютно всі на громадських засадах. Зустрічають гостей, реєструють їх у журналі відвідувань, надають спальні місця (одночасно в «привалі» можуть гостювати близько 10 осіб). Кухня, їдальня, душ з гарячею водою, туалет, пральна машина – тут є

Ресепшн

все, що необхідно людині для повноцінного відпочинку. До того ж є окремий кабінет, де з бійцями працюють психологи-волонтери з Асоціації психологів України. Багатьом хлопцям, крім ліжко-місця, важливо мати тактовного співрозмовника. Адже зазвичай вислухати людину, яка пройшла крізь страхіття війни, важливіше, ніж її нагодувати. До речі, харчування безкоштовне. Працівники хостелу намагаються приготувати хлопцям їжу, максимально наближену до домашньої. Єдине, на що тут табу, то це на алкоголь. Про це йдеться і в правилах відвідувань. Також там зазначено, що у стані алкогольного сп'яніння постояльців не приймаємо.

– Окремо хочеться відзначити внесок у підтримання

«СОЛДАТСЬКИЙ ПРИВАЛ»

життєдіяльності волонтерського центру небайдужих пересічних містян. Без їхньої допомоги нічого б не було, – продовжує пані Галина. – Все, що ми маємо, починаючи від виделки і закінчуючи плазмовим телевізором, – це допомога від звичайних людей і місцевих підприємців. Люди несуть нам все, що можуть. Був випадок, коли солдат переночував у нас, а наступного дня прийшов з двома пакетами продуктів. «Дякую за гостинність! – мовив він.

– Я отримав зарплату і це вам!» А якось завітала сім'я, батьки презентували продукти, а їхня дитина щиро подарувала нам свої малюнки, які нині прикрашають їдальню.

У нашу розмову втрутилася жвава жіночка. Вона принесла для хостелу декілька пакетів із посудом. Розкладаючи по полочках у кухні тарілки, Іванна Ковальська розповіла, що є представницею «Батальйону кікімор», який спеціалізується на плетінні

маскувальних сіток для фронту. А сюди прийшла вже не вперше.

– Якої трансформації знає наш хостел після закінчення війни, я не знаю, – ділиться думками Галина. Можливо, будемо виконувати свою функцію й надалі. На сьогодні ж ми відчуваємо, що дуже потрібні. Бійці просто в захваті від такої можливості. Хоча вони спершу дуже соромляться і ніяковіють. Та, випивши чаю і поспілкувавшись, у переважній більшості

відразу розслабляються та почуваються, майже як удома.

– Від самого початку волонтерський комітет звернувся до нас із проханням щодо створення хостелу на території вокзалу, – розповідає Тетяна Завещанна, начальник залізничного вокзалу Запоріжжя-1, але, оглянувши приміщення, ми зрозуміли, що це навряд чи можливо організувати. Адже вокзал має лише чотири кімнати чекання, навіть якщо дві з них віддати військовим, проблеми це не вирішить. І я запропонувала їм письмово звернутися до начальника Придніпровської залізниці Івана Петровича Федорка, знаючи, що їхнє прохання він не залишить без уваги. Розглянувши це питання, ми згадали, що неподалік вокзалу є будівля колишнього лінійного відділу міліції, тепер розформованого, яка перебуває на нашому балансі. І вже за тиждень передали частину будівлі

Тетяна Завещанна, начальник залізничного вокзалу Запоріжжя-1

волонтерському центру. У стислі терміни працівники Придніпровської залізниці зробили ремонт. Ми взяли на себе всі витрати щодо комунальних платежів, забезпечуємо хостел постільною білизною. Начальник залізниці особисто побував на

Волонтер Галина: «Тут є все, що необхідно людині для повноцінного відпочинку»

відкритті та презентував чайник і мікрохвильову піч. Тепер ми вважаємо хостел третім залом чекання вокзалу Запоріжжя-1, що розрахований на військовослужбовців. Це учасники АТО, мобілізовані, призовники, які слідують транзитом через наше місто, військові, які перебувають у відрядженні, та правоохоронці, родичі учасників АТО, які проходять лікування в місцевих шпиталях. Ми періодично робимо оголошення через гучномовець про можливість скористатися «Солдатським привалом». Уся необхідна інформація є в чергового по вокзалу, в довідковому бюро. Та ще більш активно працює «солдатське радіо». І працівникам нашого хостелу часто телефонують з інших міст із проханням поділитися досвідом щодо створення такого закладу.

Під час нашої з Тетяною розмови до хостелу зайшов

військоволужбовець 19-ї ракетної бригади Володимир.

– Наш підрозділ зараз перебуває на дислокації в Запорізькій області. На вокзалі один небайдужий чоловік розповів про існування «Солдатського привалу». І я був дуже здивований тим, як мене тут привітно зустріли. Зігріли, пригостили чаєм, – розповідає воїн. Дуже приємно, що є такі люди, які нами опікуються. Останнім часом довелося багато «поподорожувати», був і в гарячих точках, де мало приємного, на відміну від цієї «теплої», в усіх сенсах, обстановки. Мої товариші по службі часто бувають транзитом у Запоріжжі. Обов'язково скажу, щоб неодмінно заходили сюди. Щиро дякую всім, хто втілює у життя таку хорошу і необхідну ідею!

Олег ЛОКТЕВ

Волонтерський центр «Солдатський привал»

Пам'ятка для тих, хто
поселяється до хостелу
«Солдатський привал»

Ласкаво просимо до ВЦ «Солдатський привал»! Ми щиро Вам раді! Нам буде дуже приємно, якщо Ви ознайомитеся та візьмете до уваги наші побажання і тонкі натяки!

1. У «Солдатському привалі» тепло, тому додатково «зигріватися» не слід категорично. За випадкового зігріву алкоголем сервісний центр ВСП змушений буде запросити Вас до свого офісу.

2. На жаль, ми не можемо Вам запропонувати наркотиків - у нас інший формат закладу. Ще раз перепрошуємо, але іншим разом і в іншому місці – а краще взагалі не наближатися до цієї гидоти.

3. На жаль, але секс також не входить у нашу програму (на це немає ліцензії), до того ж ліжка розраховані на одну персону. Пам'ятай, солдате, що вдома Вас чекають дружини і подруги.

4. Кота прохання не мучити, а краще погодувати. Додому як сувенір

прихоплювати не потрібно - він нам і самим потрібен. Врешті-решт - це наш кіт! До речі, паскудити можна лише йому... Йому це вже якось ми пробачимо..... Тому почувайте себе як вдома, але ми дуже сподіваємося, що межу дозволеного ви знаєте.

5. Стежте за своїми речами, ми за них не відповідаємо. В разі чого, все звалимо на кота!

6. Курити дуже зручно на вулиці. За бажання ми залюбки складемо Вам компанію.

7. Якщо Ви, випадково, маєте при собі що-небудь вибухове, то буде краще, якщо Ви із цим предметом опинитесь якомога далі від «Солдатського привалу» і від місць великого скупчення українців.

8. У нашому «Привалі» всі друзі, брати та сестри. І нам ділити нічого. Всі налаштовані на повноцінний відпочинок,

гарний настрій, і – хай щастить Вам у дорозі, куди б Ви не прямували. На жаль, нам доведеться з Вами розстатися не більше ніж протягом однієї доби. Дуже прикро, але нічого не вдієш: служба є служба. Ми будемо згадувати Вас. «На коня» ми можемо запропонувати Вам каву або чай будь-якого кольору – і лише! Підігрівати градус настрою не варто ні на вокзалі, ні в потязі. Вас не розуміють у ВСП (надзвичайно черстві люди). Дуже просимо Вас не забирати з собою замість сувеніра і не псувати «на згадку» предмети волонтерського побуту. Не ображайтесь, якщо раптом щось не так. Ми стараємось. Справді. Для Вас. І залиште, будь ласка, Ваш автограф. Так ми будемо знати, що Ви нас правильно зрозуміли. І це дуже приємно!

ОЛЕКСАНДР АБРАМЕНКО:

«Я ГОРДИЙ, ЩО УКРАЇНЕЦЬ!»

Він тричі сховався на п'єдестал пошани впродовж етапів Кубка світу. В його активі «бронза» етапу світового Кубка в Пекіні (Китай), «срібло» та «бронза» у Дір-Веллі (США). Нинішній спортивний сезон став найуспішнішим для 27-річного миколаївця, працівника Збройних Сил України, фристайліста Олександра Абраменка. Національний олімпійський комітет України визнав Олександра найкращим спортсменом лютого в Україні, а його наставника Юрія Кобельника – найкращим тренером

СТРИБОК В ІСТОРІЮ

Для нашого армійського фристайліста білоруське місто Раубічі, де відбувався останній етап Кубка світу з лижної акробатики в цьому сезоні, є, без сумніву, щасливим. У 2012-му тут він завоював свою першу кубкову нагороду, а торік здобув поки що єдину в кар'єрі перемогу на Кубку світу. Цього разу до п'єдесталу підійти не вдалося (Олександр посів лише п'яте місце), але це не завадило українцю здобути малий Кришталевий глобус.

Абраменко став першим фристайлістом і четвертим атлетом за всю історію зимових видів спорту України, якому вдалося виграти малий Кришталевий глобус. У 1998/1999 роках перше місце в заліку Кубка світу в мас-старті посіла біатлоністка Олена Зубрилова. Сергій Семенов повторив успіх своєї іменитої попередниці в минулому сезоні в індивідуальній гонці. У 2003/2004 роках лижниця Валентина Шевченко ставала володаркою малого Кришталевого глобуса в дистанційних гонках.

Не стільки плюсова температура, скільки можливі опади додали головного болю організаторам фінального етапу старту в Раубічах. Навіть штучний сніг не допомагав спортсменам проявити всі свої якості. Олександр

Фристайл – один із наймолодших і найбільш видовищних олімпійських видів спорту

Абраменку на гірськолижний схил належало вийти під першим стартовим номером як лідеру заліку Кубка світу в цій дисципліні фристайлу. Вперше жовту майку лідера Абраменко надягнув 5 лютого після вдалого виступу на етапі в американському Дір-Веллі, де посів друге місце.

На черговому етапі Кубка світу в білоруських Раубічах напруга трималася до останнього. Стрибок Олександра, який журі оцінило у 119.47 бала, перевершити так ніхто і не зміг. Він залишив позаду основних своїх конкурентів: володаря малого Кришталевого

глобуса минулого сезону американця Мака Бохоннона, віце-чемпіона Сочі-2014 австралійця Девіза Моріса та Петра Медулича із Російської Федерації. До речі, з представником російської збірної з українським корінням в Олександра давня боротьба за п'єдестал пошани. Своїх перших успіхів Медулич досяг саме на Закарпатті, а от продовжувати кар'єру вирішив під прапором сусідньої країни. Рішення залишити рідну команду зіграло не на користь новоспеченого «русько-го» спортсмена. На передостанньому етапі Кубка світу в Москві Абраменко з багажем у 265 очок випередив Медулича на 47 пунктів. У Білорусі росіянин взагалі не дістався фінальної шістки.

– Я гордий, що найвища нагорода зимового виду спорту поїде до України, – сказав Олександр відразу після нагородження. – Мене зараз переполюють почуття гордості за Батьківщину. Я – українець, і тому ніколи не зраджу свою країну. Сподіваюся ще не раз піднятися на п'єдестал пошани, щоб укотре над гірськими схилами пролунав гімн України і на флагштоку гордо замайорів синьо-жовтий прапор!

Тарас ГУНЧЕНКО

Малий Кришталевий глобус – найвища нагорода у зимових видах спорту – вручається за підсумками виступів на етапах Кубка світу протягом року (На фото: Великий та малий Кришталеві глобуси Магдалени Нойер, біатлон)

ЛЮБО, БРАТЦІ, ЛЮБО?

Група «Мірко Сабліч» у своїй патріотичній творчості не змогла залишити поза увагою другу річницю анексії Криму. Нова композиція називається «Любо, братцы, любо. – Летопись смутных часов». Ця пісня про кримські події березня 2014 року. Її «героями» стали представники кубанських козаків.

УРИВОК З ПІСНІ

Как из Черноморья, вольницы-раздолья,
Предков наших гнали на Кубань стальным мечом,
Двести лет минуло, память ветром сдуло,
Стал казак кубанский Украины палачом.

Стыдно, братья, стыдно, стыдно, братья, жить, эй!
Нашим атаманам впору голову лечить.
Стыдно, братья, стыдно, стыдно, братья, жить, эй!
Век нам не очиститься, позора век не смыть.

Удаль наша рьяная, сердце окаянное,
Водка с телевизором да мракобес с крестом.
Родную Украину хором распинаем мы,
Рубим по живому саблей да рублем.

Президент Росії Володимир Путін приводом для вторгнення у Крим обрав «захист російськомовного населення» від «фашистської чуми та етнічних чисток». 2014 року козакам Кубані пояснили, що відправляють їх до Криму нібито для захисту російськомовного населення від кримських татар і українських «бендерівців».

Кубань колонізували запорозькі козаки наприкінці XVIII століття. Саме по теренах цього краю машина русифікації пройшлася чи не найбільше. Після Голодомору вимерлі станиці Кубані заселялися переважно вихідцями з Центральної Росії. Сталін хотів асимілювати населення краю, аби український дух тут назавжди вивітрився. Що не добив Сталін, додушив Путін – українську ідентичність Кубані стараннями його намісників було штучно замінено на «козачу ідентичність», а українську мову тут почали

іменувати «кубанской балачкою» – діалектом російської мови. Кубанське козацтво зараз багато в чому «становлять» люди, які не мають козацьких коренів узагалі – відставні військові з усього СРСР, поліцейські, які не пройшли переатестацію, і ті, для кого служба в «козацтві» є свого роду офіційним оформленням російського імперського шовінізму, а то і просто способом підзаробити.

Незважаючи на всі намагання знищити «українське» в кубанських козаках, їхня самоідентифікація навіть донині не є на 100% «руською». Вони вважають себе або козаками, або «місцевими», або «кубанцями».

223-річчя переселення українських козаків за наказом Катерини II їхні нащадки зустрічають знову під гаслами «руського миру» і вірного служіння імператорам. Але це вже не запорозькі козаки. Це вихолощені манкурти, які втратили своє коріння і цілком є бранцями свого пана.

Юрій СМЕЛОВ

XIII МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА

ЗБРОЯ ТА БЕЗПЕКА

ПРОВОДИТЬСЯ ЗГІДНО З РОЗПОРЯДЖЕННЯМ
КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Міністерство внутрішніх справ України

Міністерство оборони України

Міністерство економічного розвитку
і торгівлі України

Служба Безпеки України

Державна прикордонна служба України

Державна служба експортного
контролю України

Державна служба України
з надзвичайних ситуацій

ДК "УкрОборонПром"

Міжнародний виставковий центр

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР
Україна, 02660, м. Київ, Броварський пр-т, 15
М "Лівобережна"

☎ +38 044 201-11-63

✉ zbroya@iec-expo.com.ua

www.iec-expo.com.ua, www.tech-expo.com.ua

www.мвц.укр

**11-14
ЖОВТНЯ
2016 р.**

Генеральний інформаційний партнер:

Інформаційний партнер: **ВІЙСЬКО**

Генеральний медіа-партнер: **Охота & оружие**

Технічний партнер: **RentMedia**

Формений одяг для української армії

ТОВ «Торнадо» засноване у 1994 році і спеціалізується на виробництві форменого одягу, а також засобів індивідуального захисту для силових відомств України.

При розробці враховуються всі тенденції на ринку армійської форми, особливу увагу приділено функціональності, зовнішньому вигляду і комфорту. Костюми забезпечені великою кількістю кишень. Тканина має експлуатаційні характеристики – вони зносостійкі.

В офісі компанії постійно діє виставка зразків продукції, представники якої завжди проконсультують клієнта з питань серійної продукції, ознайомлять з новими зразками обмундирування і спорядження для ЗСУ.

- Костюм камуфльований «Комбат», «Multicam»
- Костюм камуфльований «Комбат», «A - Tacs AU»
- Костюм «Горка», «Multicam»
- Розвантажувальні системи, підсумки, аптечки
- Ремені брючні, тактичні
- Головні убори
- Натільна білизна
- Шеврони, фурнітура
- Спорядження різне

